

S E R M O

PREDICAT EN LO ANIVERSARI

Que ab exemplar Deuocio, y ab Magestosa ostentacio, celebra
cada Any la casa Illustre de la Deputacio de Cathalunya,
en la Capella Major, per las Animas de
los Antepassats.

PRINCIPALMENT

*Per las de aquells que en Armas, Lletres, Virtut, y zel de la Patria,
foren exemple de estranyas nacions, y amparo, defensa,
y columnas de la propia.*

DIRIGIT

Als molt Illustres senyors los sis Consistorials, que en la Ere pre-
sent, en animo inuencible, y en valor intrepidus, son en
defensa de la Prouincia, y en terror, y espant
de las enemigas.

Iosue, Gedeon, Samsó, David, Iudas Machabeo, y Mathathias.

PREDICAT

Per lo P.Fr. Ioseph de Iesus Maria Carmalita Descals Any 1541.

Per manament dels Senyors Deputats, estampat en Barcelona, en
casa de Gabriel Nogues, Estamper de la Deputacio.

IESVS MARIA:

ALS MOLT ILLVSTRES

SENYORS DIPVTATS, Y OHIDORS
del present Principat de Cathalunya, los Senyors
D. Ioseph de Soler, Canonge de la Santa Iglesia de
Vrgell, Francesch de Tamarit, Ioseph Miquel Quin-
tana, lo D. Jaume Ferran, Canonge tambe de la
mateixa Santa Iglesia. Rafel Antich,
y Rafel Cerdà.

SENYORS.

Olgueren los Antichs, pera manifestar lo Amor
gran que a Deus nostre Senyor teniã, edificarli un
gran Temple, y per la fabrica de ell procuraua
cada qual ajudar conforme sa possibilitat, qual
ab or, qual ab plata, qual ab materials: offerint
tambe cedés, brocats, &c. per son adorno. (com tambe ho tenia
sa diuina Magestat, manat als de Israel en orde a la fabrica
del Santuari, com consta Exod. 35. a que acudian uniuersal-
ment tots ab tot lo necessari, offerint grans riquesas; y los pobres
tambe offerien pells de animals pera cubrir la arca, mensas, can-
delero, &c.)

Vna pobre dona ques anomenaua Sophia (ohint aquest nom,
ja molts se recordaran, ser esta Historia sabuda, pero lo proposit no

la pot excusar, per venirli tan a lo natural) vent pus esta pobre dona per una part la pietat dels Verdaders Christians, que ab tanta lliberalitat acudian a tan santa obra; y per altra, lo fi de ella que era la major veneracio del culto diuino per medi de aquell sumptuos Temple; que tambe seruia per embellimēt, y major honra de la Republica; ja que no tenia possibilitat, ni caudal, ni cabat, per ajudar, com los demes; a la obra, feye lo que solament podia, y ere, que animaua a tots los que treballauan en ella, y a los que ab sos gastos la edificauan, y ere en aso tant cuydadosa, y tāt zelosa de la honra de Deu, y be Vniuersal del Poble, que a fins als boues que tirauan los carros, y carretas portant fusta, pedres, cals, y altre maniobra, para animarlos al treball, y a tirar ab mes forsa los portaua de sa pobresa, garbes, y manadas de fe, y altres herbes pera sustentarlos. Acabada la fabrica del Temple lo dia que celebrauan sa Dedicacio ab gran ostentacio de grandesa, festa, musica, y altres demonstracions, aparaguē sobre lo portal de ell escrit ab lletres de or, Sophia me fecit, com diu Sāt Vicēt Ferrer, (Cartag. to. 3. hom. lib. 9. hom. 8.) que posa esta Historia, ab que manifesta Deu quant li agrada la sollicitut, y cuydado, y zel de Deu, y de la Patria, que aquella pobre dona tenia, pus donō señals sa Magestat que merexia ser preferida a las riquesas, y offertas, grans, y ricas dels poderosos. Exemple singular pera animar als pobres, y inabils a empresas iguals a sa calitat, y a que no dexen de offerir a Deu, y a la Patria, ja que no pugan per la obra, lo propri per no tenir, almanco lo q̄ es de altri ab valuntat, y ab desig de cosas majors, animāi als q̄ treballan, y offerexen a que continuen accions dignes de gloria diuina, y de alabāça humana.

A sso, molt Illustres Señors, à animat a ma pobresa, y insuficiencia, pera q̄ yo, de totas maneras inabil pera fer majors serueys

ma Patria, pōdere y estime les dels altres, en particular aquells
q̄ en alguna manera poden servirli de colūnas sobre q̄ se assente,
y estrebe, y que ab sa fortaleza poden servir de fonamēt sobre que
se funde esta maquina Catalana perseguida de la enueja, enuejada
de la calumnia, y calūniada de la injusticia. Per lo qual desuyòs
de q̄ sapien totas las naciōs lo q̄ la nostra estima la honra de Deu,
y la propria de la Patria, y de sas lleys, y juntament pera que los
successors de V. S. tinguen un espill, y mirall mes nou, y manco
entelat, en que puyan mirar las accions que han de continuar, los
exēples q̄ hā de imitar, la causa q̄ han de defensar, y lo zel del be-
comu, y dela Patria, per qui hā de offerir las vidās quāt ho de-
manen las ocasions: y pera q̄ conste a tot lo mon lo q̄ consta à Deu,
y està justificat en sa diurna presència; me apareguè havia de ser
molt al proposit lo sermō que predicà en la Sāra Capella de aq̄xa
Illustre Casa lo dia del Aniversari que celebra a 24. de Abril,
despres de la solemne Festiuitat del gran Patro de ella S. Jordi.

Mon atreuimēt mereixerà disculpa, si mereix atensio lo raho
en que es funda, que es manifestarse ab tota claretat, y veritat las
justificadissimas accions de aqueix Illustre Consistori, Catholic,
y constant en las lleys diuinas, y humanas q̄ defensa, y si be cali-
ficadas en si, justificadissimas per lo escut ab q̄ las han defensa-
das, y fauor ab q̄ las han amparadas (que es lo q̄ molt pondera
lo Predicador) de calumnias, y de potēcias, debaix de las alas
de un Princep Christianissim, titol que basta a donarlo justificar
a altres moltes deliberacions iguals en la justicia, forçosas en la
causa. I consta en aquest Discurs, que offeresch à V. S. quant de
son natural pes se queye, que las vexacions q̄ sentian la justicia
humana, y lo Autor de la Fè diuina en Cataluīa, las reparàs un
Rey just, Christianissim, y de sanch Catalana; digue per lo pri-

mer de ser respectat de sos vassalls com a verdader Princep. Per lo segon de ser imitat dels Verdaders Christians com a exēplar. Per lo tercer de ser amat dels Catalans, y de la Prouincia com a connatural; y per tot junt digne de eterna memoria, y de immortal fama: ab lo qual me apar consta, segons se veurà en lo discurs del Sermo, que no sols V. S. no podian per esta afligida Prouincia escusar alguna de las accions fetes, pero encara es manifest no la podian reduhir a millor forma, o posar en mes feliz estat, ni ocasionarli major dicha, ni assegurarla en major quietut, que las que tots esperam de nostre just Rey, Christianissim Comte, y clement Pare de tots Luys XIII. que Deu guarde; felicitat en qualseuol temps digna de ser estimada, pero ara digna ya de ser reuerenciada, com a miraculosa, y com a cosa vinguda del Cel, y de la ma de Deu (à quo omnis Paternitas) pus en tot lo consernent a esta electio se es manifestada la diuina Sabiduria, y Paternal Prouidencia, propicia a esta sa Prouincia, com llargament pondera lo Predicador en aquest Sermo, predicat pera las Animas dels passats, pera lo zel de la justicia dels presents, y pera exemplar, y modelo dels esdeuenidors.

Y pera que conste publica, y generalment esta diuina Prouidencia; la correspondencia a que li resta obligat aquest Principat; lo Amor gran, y cordial que Cathalunya te a son Deu, y a sas lleys; puntualitat ab que las observa, y fortaleza ab que las defensa, y molt en particular, la que han de tenir los que gouernan, pera oposarse a qualseuol furor que las pretenga contrastar ab potencia, o interpretar ab malicia; com ab singular gloria de Deu, ab be vniuersal del Principat, ab aplauso de tots, y en cumpliment de sas propias obligacions, ho han fet V. S. donant (com he dit) exemple singular als esdeuenidors, y successors

en los Officis, y obligaciones, de lo que han de fer en semblants
ocasions: que si be bo lo han donat los antepassats; per los quals es-
pecialment se celebran Obsequias, y los quals se proposan per ser
imitats; tota via los presents son dignes de major ponderacio, tant
per la grauedat dells, quant perque lo present mou mes que lo
passat.

Y com a judici vniuersal, y en particular dels quel tenen pera
censurar, y donar vot en las materias corrents, lo Sermo ques pre-
dicà en dit Aniuersari contè tots los punts mencionats en que
consisteix lo be vniuersal que tots hauem de desitjar, ya que tots
hauem de ajudar, posposant lo particular de cada qual, y offerint
aquest per saluar aquell indemne. Considerantme jo incapas pera
seruir a ma amada Patria ab suor de ma cara, ni ab treballs de
ma industria, per faltarme los talents que ha altres sobran igua-
lant empero ab tots en lo zel, y amor de ella; me so atreuit (cons-
tantme ab tota certinitat que aquest ere gust de V. S. y sentiment
comu del Poble) desitjòs de la major publicacio de accions tant
calificadas in vtroque foro, à demanar al Pare Predicador dit
Sermo, tement que la modestia de sa Professio, y humilitat del
Estat per fet que professa, hauia de voler ocultar lo que ja per sa
predicacio ere notori a molts, y per la fama publica de tant sana,
y aprouada doctrina publich, y offerintla a V. S. pera que manen
(lo que ja nos pot escusar, sots pena de inconuenients publichs)
que se entregue a la Estampa, lo que ja està en lo cor, y animo de
tots estampat.

Voldria poder offerir treballs meus propis pera honrarme
ab ells seruint a V. S. y a la Prouincia; pero basta pera mi
en esta occasio, y resultarà en gran honra mia, hauer sabut posar los
ulls en Vestit, que encara que manllauat, pot honrar a qui rego-

me xent ser de altri lo pren, y estima com a propri, pus es comu, y
pera adorno de propriis, y de estranis.

No pretench ques escriga per mi al proposit sobre las portas
de aqueixa Illustre Casa Sophia me fecit, pero se q̄ han de esti-
mar, Deu, lo Rey Christianissim, V. S. y ma Patria, aq̄sta di-
ligencia mia, no per ser mia, sino per hauerla empleada en seruey
de tots en la materia. Voldria solament ques posas com a mirall
sobre las del Consistori, la substancia de lo q̄ lo present Sermo cõ-
tè, q̄ si be tot ell es substancia, tota via resumida a vna quinta es-
sencia, se imprimiria millor en la memoria, pera dignes empleos
de la Voluntat. En aquest mirall se han de mirar sos successors, pe-
ra fer deguda estima de lleys tan justas, de treballs tant pesats, de
zel tant feruoròs, pus se ha vist en cada hu de V. S. un Apostol
S. Pau, q̄ ab las obras a dit Cupio Anathema esse pro fratri-
bus meis, y aduertescan q̄ lo ser estat aquest zel tant Christianis-
sim, los ha aportats al amparo del Christianissim, de qui nos podè
esperar sino accions q̄ sien effectes de vna causa superlatiuament
perfecta. Pagarà nostre Señor a V. S. ab gran gloria en la altre
vida, lo que ya en esta tè principi de premi ab aplauso comu, y ab
la voluntat de tots los Catalans verdaders, y en la mia molt en
particular, desitjos de manifestarse ab la obra. Cfferesch la presēt
en lo desig, com a propria, q̄ encara que agena, se quem servirà de
amparo pera no ser censurat de atreuit, y se que no pot offerir mes
qui mes los desitja servir en totas ocasions, pera major be de la
Patria, Lustre de V. S. y honra de Deu, que a V. S. guarde de
ingrats, y a mi de malas llenguas.

De V. S.

Lo major criat, y aficionat.

I. P. N. y D.

IESVS MARIA.

*Fili in mortuum produc lachrymas, & quasi
dira passus incipe plorare, & secundum iu-
ditiũ cõtege corpus illius, &c. & fac luctũ
vno die secundum meritum eius. Eccles. 13.*

RIA Deu nostre Senyor lo Pa-
radis terrenal ab tota aquella be-
lleza, gentileza, y abundancia de
regalos quens apunta la Escriptu-
ra sagrada en los primers capitols
de ella; estaua tot ell, diu Sant Ambros, entapif-
fat, *frondium densitate*, ab la espessura dels ar-
bres, los quals ab lo vistòs, y gallart de sas fron-
dosas ramas, venian enllanfantse entre si a entre-
texir vna hermosa, y gallarda tapisseria natural
(original del qual Flandes retrata la curiositat
de sa tapisseria, pera compondre en las salas
dels Princesps, y grans Senyors ab lo art, lo que
lo Autor de la naturaleza ab vn *fiat* compon-
guè allà en lo Paradis) singular adorno de a-
quell sacro Palacio fabricat per major regalo
del home.

*S. Ambr.
de Parad.*

No li faltava per apassible objecte de la vista, y del olfato abundancia de vistositissimes, y olorositissimes flors; *Erat etiam nimia florum varietate ornatus*, que ab lo curios de la figura, ab lo esmalt, y diuersitat de colors, ab lo suau, y apassible de la fragancia, bastauen a causar suspensio als sentits, y a donar nous motius de alabar al Senyor que de no res ho hauia criat per honor del home, fent en asso manifesta ostentacio de sa caritat excessiua, y de sa Omnipotencia infinita, com nota lo mateix Sant.

Anauen los moxonets cantant, y discurrint per aquella agreciada floresta, fent musica cada qual en sa especie, segons la habilitat que lo Autor de la naturaleza li hauia comunicada, ab la qual (per obligar al home que fes altre tant) alabaua a son Criador al so de les aygues cristallinas, que per aquell sagrat verger corrian, y discorrian per mejor adorno del Paradis, regalo de la vista, y manteniment de las plantas. En fi diu aquest Sant Doctor era aquest Paradis terrenal vn dibuix, y vn retraro del celestial: *Paradysus hic imago fuit paradysi caelestis*.

Repara ara lo glorios Parc Sant Geronym, en que suposat, que aquell lloch era tot de entreteniment de regalo, y de apassibilitat; perque

Deu

Deu nostre Senyor despres de hauer critat a Adam fora del Paradis, lo prengué, digam ho axi, per la ma, y entrantlo en ell, pera que gozàs de aquella resumida gloria natural, li feu vn sermò de la mort. *De ligno scientia boni, & mali* Genes. 2. *ne comedas, in quocumque enim die comederis ex eo morte morieris.*

Respon lo Sant, y diu que axo fou, pera que consideràs Adam en mitg de aquella grandezza que nol hauia de preservar de la mort, ni la dignitat gran que tenia de cap de tot lo genero humà, pui x com a tal se li posaua aquell precepte, y com a tal li amenassaua la mort, fens que pera defenfarlo della li valguès la excelencia, ni la grandezza de aquella gran casa de que era senyor, y en la qual tenia domini, y suprema autoritat, y aduertis, que sobre de ell lo hauia de tenir la mort: lo qual si ell consideraua, era impossible no estar molt subjecte, y ajustat a la diuina voluntat, manifestada en la obseruancia del precepte, que li posaua ab pena de mort.

Qui veu ayr esta Illustre casa, y esta Santa, Iglesia feta vn retrato del Paradis, adornada ab tanta diuersitat de vistosissimes tapisseries, q̄ cada pessa de ellas en la viuessa de sos colors, y en la disposicio, y en lo artificios de ells, es vn retrato de

naturaleza , y en lo historich , y figura, que las adornan, vn theatro de agudas, y agradables representacions a lo diuino , y a lo humano. Ricas colgaduras, y dosel de brocat, que ab la gran riqueza de or, y plata, que en lo Altar estaua dedicada al major culto , y veneracio del inclit Martyr, y dignissim Patrò del Principat Sāt Iordi feyen ostentacio de la grandeza de esta Illustre casa; y ab la molta luminaria, y diuersitat de regaladas musicas, y de suauitats de instruments, y afsistencia de tota la nobleza, y comu del poble, la feye de sa pietat, y deuocio: y tot junt era vn abreuiat retrato del Paradis.

Qui hauia de pensar , que entre tant grans ocasions de alegria se haguès de tractar de la mort? Qui aguardaua despres de tanta suauitat, y dolçura de Aleluyas, lo funebre, y trist de *Requiem aeternam dona eis Domine*? Pero axi es necessari, pera que millor concorde lo retrato ab lo original, y aquest Paradis de Barcelona ab aquell de Eden. En aquell se representa a Adam que hauia de morir, en aquest se representa vuy a la Nobleza de Cathalunya, que no obstant qualseuol grandeza, honra, dignitat, ò riqueza hauem de passar tots per aquest sercolet, pus tots hauē de morir pobres, y richs, nobles,

nobles, y plebeyos sens remissio alguna; lo qual
com allà diu a Adam, se dona per preferuatiu
de culpas, y per medicina vniuersal de tota do-
lencia, experimentada ya en Reys, com de fet
la experimentà la Thecuitide en lo Rey Dauid
per alcançar de ell, y pera obligarlo a fer vna
obra de misericordia, al qual diguè, mira Rey,
q̄ Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. 3. Reg. 24

Pero reparo en que Dauid feye poch cas de
esta doctrina que la Thecuitide li predicaua de
la mort, per lo qual ella astuta, y discreta per
acudir a aqueix inconuenient li diguè. Mira, ò
Rey, que asso quet dich nou ojes com a cosa
mia, niu ponderes com a doctrina de vna dona,
perque sapias que estas son paraules no mias, si-
no del gran Capità Ioab a qui tu estimas, y hon-
ras, lo qual quant ohi Dauid, se rendi, y feu tot
lo que se li demanaua. Pus si aquellas paraules
per ser dictades de Ioab feren tan notable effe-
cte, y tingueren tanta eficacia, pera que las mias
la tingan tambe en persuadir lo que de la mort
he de predicar, ab major seguretat me puch
prometere lo fi de mon intent si la diuina Ma-
gestat es lo dictador, que ab axo seran paraules
diuines, portaran en si los socorros de la gra-
cia per lo Auditori, y per lo Predicador. Y su-
posat

posat que tots la hauē de mēhester, tots hauem de acudir a la Mare de la gracia, que es Maria santissima, y pera millor assegurarla, obliguem tots a esta gran Senyora, saludantla ab la Angelica salutacio del *Aue Maria*.

Irant, y considerant las funerarias, y obsequias que vuy celebra esta Illustre casa, cap, y primer noble de aquest nostre Principat de Catalunya, per les animes dels difunts, y per los antepassats, y per aquells principalmēt, q̄ ab lo valor de sus animos, y ab lo heroich de sas obras, han procurat no sols cōseruar esta casa, y Prouincia en son ser substancial, vull dir, han treballat en conseruarla en la excelencia, y lustre que te per las pregmaticas, prerogatiuas, y priuilegis, los quals li donan ser formal, substācial, y per ell se diferencia específicament de altres Prouincias, pero encara ab nouas, y singularissimas acciōs, y particulars ministeris en que se emplearen pera mejor honra, y major aumēt de ella, ya en virtut, ya en lletres, ya en armas, han adquirit noua gloria accidental, nou lustre, y noua honra, a tota nostra nacio Catalana, espill, y mirall de la cōseruacio de moltes naciōs,
si be

si be blanch tábé de la enueja de alguns altres.
Dich que mirant estas honorificas funeraries,
en la Iglesia, y per quins difunts se celebran, me
apar q̄ veig cumplit a la lletra lo assumpto pro-
posat en aquest sermo, que es lo q̄ diu lo Esperit
Sant Eccles. 38. y lo q̄ aconsella se fassa en sem-
bláts ocasions. *Fili in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe plorare, & se-
cundum iudicium contege corpus illius, &c.* Ecccl. 38.
& fac luctum secundum meritum eius uno die:
paraules en la explicacio de las quals, si consul-
tam los expositors mes ajustats a la recta inter-
pretacio de ellas, trobarem que si be ab pompa,
y solemnitat extraordinaria se celebra en esta
Santa Iglesia, y Illustre Casa lo present Aniuer-
sari, empleantse ab grandeza, y ab no menor
pietat, y religio en tant santas obras, com es pre-
gar per los difunts: *Sancta ergo, & salubris est
cogitatio pro defunctis exorare,* sens ha cantat
en la Epistola. No es menor, segons esta senten-
cia del Esperit Sant, lo empenyo en que la po-
saren ells ab las accions, y obras, a la mida de las
quals ha de correspondre ab oracions per ses
animes, ab sentiment per sa ausencia, y ab honra
per sos merits. Pero ojam la explicacio de las so-
breditas paraules del Ecclesiastic.

Fili

Fili in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe plorare. Mira fill que per los difunts tos antepassats has de tenir sentiment, y mostrarlo tambe en lo exterior, *quasi dira passus*, com hu que sent algun gran treball, y afficció, que segons es mejor, ò menor, es igual lo sentiment, y manifestacio de tristeza, y en estas ocasions, qual la present lo hauem de mostrar; *Quasi propter finalē separationem à caro amico*, diu Dionisio Cartusiano, com qui se aparta pera sempre de vn verdader amich, que com alcançarne hu de verdader, es sort que pochi la alcançan, pus lo ordinari de las amifats corrents se fundan en formalitats, mes de intencions segonas, que de veritat primera, per axo qui alcança vn verdader amich se empeña, perdentlo, a vn sentiment extraordinari, y a vn sentiment que ningun altre per intrinseco que fia, se puga comparar ab ell, suposat que diu lo mateix Ecclesiastic, que *amico fideli nulla est comparatio*. Y axi assentada esta Catolica proposicio, y lo empeño, en que la voluntat, y las obras de aquest amich verdader, ya difunt te hā posat. *Tu secundum iudicium, contege corpus illius*, lo has de honrar diu lo Cardenal Hugo, segons ta qualitat, & *secundum honestam consue-*

Dionis.
Cart.

Hugo
Card.

suetudinem patria, & secundum dignitatem suam, segons la santa, y loable costum de la Patria, procurant segons las dignitats, y merits dels difunts honrarlos tot lo possible, pus per molt que fassas, no arribaras per ta part à igualar, à lo que per la del verdader amich no te cōparacio, tant se estima, quant se troba.

Esta obligacio alcançan ab raho natural los que estan assentats en los llibres del racional, y passio contraria nols predomina, pus es raho natural, que los que viuim, tingam particular memoria, y regonegam igual obligacio à aquells que ara ja no y son, pero quant hi eran, la tenian particular de los que encara estauem en lo profundo de nostra terra vil, y del no ser; y las horas treballauen ells per nosaltres, adquirintnos nouas glortas, y nouas honras, y juntament empeñantnos à nouas obligacions, defensant, y augmentant prerogatiues, y priuilegis de antepassats, per esdeuenidors, acudint ab asso a las obligacions, y a nostres exemples, que si be en asso lo principal era treballar per si mateixos, pus acudint a la obseruancia de las juradas obligacions merexian gran gloria pera la altre vida, que es lo principal fi de las obras dels verdaders Catholichs, pero axo nons desempe-

ña;

na, pera que no regonegam tenirlos particulars obligacions, y de entendre que nosaltres fent memoria de sas assertadas accions, y renouantlas en la memoria pera imitarlos ab la voluntad, los refucitam, y tornam de mort a vida, y per consequent complim perfectament ab lo que aconsella lo Esperit Sant.

Ab asso se alentaua Seneca, y alentaua a vn amich seu, a que se empleas en obras virtuofas, y exemplars: *Nam mors, diu Epist. 36. quam pertimescimus, & recusamus intermittit vitam non eripit; veniet iterum qui nos in lucē reponat.* Vindrà despres de morts nosaltres quins farà tornar a viurer per medi de nostras obras bonas, que si be los Catholichs professam que, *opera enim illorum sequuntur illos*, las obras sen van juntament ab ells; pero axo es en quant al merit, al qual correspo Deu ab la gloria quels dona, pero en quant al exemple assi se restan: y axi per ningun cap han perduda la vida, pus per vna part han alcançada la eterna, y per l'altra la temporal, ques cōtinua en los quels imitan per les obres, per tot lo qual merexen honra singular que corresponga à sos merits, y à nostres empeños, que es lo que diu lo Esperit Sant: *Secundum meritum eius fac luctum*

vno

uno die, se han de fer funerarias que correspon-
gan à las obras, las quals foren effecte de vna
entera, y desinteretada amistat, y que correspon-
gan a las vidas exemplars, y los beneficis quens
han fet en diferents materias, y a la falta que
despres de morts nos fan ab sa ausencia, a tot lo
qual hauem de correspondre en las honras que
sels celebran, com nota Iancenio: *Fac luctum*
diu, prout dignus est defleri à te, siue ob amici
tiam, quæ tibi cum illo fuit, siue ob beneficiorũ
acceptationem, siue ob vitæ eius probitatem, siue
ob detrimentum mortis eius, per tot lo qual jūt
fac luctum uno die, li has de fer honorificas
funerarias vn dia senyalat. Iancenio

Segons esta doctrina del Esperit Sant, axi ex-
plicada, si be las que celebra vuy esta Illustre
casa son grandiosas, solemnes, y assistides de lo
millor, mes principal, y mes lustros de esta no-
bilissima Ciutat, y per conseguent de tot nos-
tre Principat, y son celebradas ab vniuersal de-
uocio, y ab igual sentiment de tots: pero tota
via mirant los merits, y accions de aquells per
les animes dels quals se celebran, no es possible
arribar *ad æquilitatem* à les obligacions en q̄
ells nos posaren ab sos serueys notables fets à
la Prouincia, en nom de la qual van estas hon-

ras

ras, pus ells la honrraren adquirintli, y augmen-
tantli nouas honrras, y nous titols, en particu-
lar los que mes la illustren, y fan singular entre
totas las nacioos, a pesar de las enuejofas, y los
de q̄ mes ella se precia, q̄ son de verdaderissima
Christiana en la fe Catholica que professa. De
fidelitat, y lealtat innata ab fos Princeps que se
per superiors. De valent, y intrepida en las ar-
mas quant milita. De prudent, y politica en fon
gouern, y singularment en la puntual obseruā-
cia, y defensa de las libertats, y priuilegis que li
feruexen de Anima, per virtut de la qual se pot
tenir en peus, y respirar quant altres Prouincias
estan tant acabadas, que apenas resta dellas, si-
no la materia primera.

Y si be estas materias estan a diferents propo-
sits de las corrents, per diferents Authors, ab sin-
gular erudicio tractades, apuntarelas yo per la
ocasio, detenintme vn poch mes de espay en la
ultima, pus es lo si principal de aquest assump-
to obligar als presents a la verdadera imitacio
dels passats, y a la puntual obseruancia de lo q̄
a ells los costa la fanch viua, y tant viua que
viura eternament en esta vida en lo exemple, y
en la altre ab lo premi.

En quant a lo primer, y mes principal de la

Christian-

Christianitat nos adquiriren ja tan ab antiquo
nostres passats aquest glorios titol de verdaers
Catholics, que esta Prouincia fou la primera
de Espanya que rebé esta santa Fe, pus es opi-
nio de molts Doctores, y molt corrent, que Sant
Pau quant vingué a Espanya entrà per la part
de Rossello, ahont comença lo fruyt de sa pre-
dicacio, y ahont foren los primers ques bateja-
ren, y per la diuina misericordia restà tan ben
arrahelada esta fe en los Catalans que ab 1600.
anys no ha faltat en Catalunya vn punt, no
 obstant las extraordinarias persecucions de di-
ferents infels que la subjectauan, sempre los
Catalans guardaren salua la profesio Catolica,
per lo qual la honra Deu nostre Senyor en af-
fentar a Catalunya los dos primers baluards de
aquesta santa fee; lo primer en Coplliure ahont
se celebrà lo primer Concili que se es celebrat
en tota Espanya, en el qual assisti personalment
lo gran Emperador Constantino Magno ab sa
mare santa Helena, y ab son fill Constant, any
338 en la ciutat de Illiberes, que auuy es Cop-
lliure. Lo altre baluart primer de Espanya se
fundà en esta insigne Ciutat de Barcelona, pus
en ella se funda la primera casa, y primer Tri-
bunal del sant Ofici de la Inquisicio. Demanera

Bosch. li-
br. I. c. 133
§. 1.

B que

què com los sagrats Concilis, y lo Tribunal de la santa Inquisicio fian los baluarts mes forts per defensa de nostra santa Fee, y los mes inexpugnables; de aqui es que ahont primer se plàtà lo sagrat Euangeli, que es lo primer fonamēt de ella, aqui se hauian de assentar los baluarts tãbe primers, y aqui se hauia de cōseruar sempre pera exemple de las demes naciones, que a imitacio de Catalunya la professaren.

Lo titol quens adquiriren, y guanyaren de fels, y lleals es tan notori quant ho son los priuilegis, fors, exempcions, y llibertats de que goza vuy esta fidelissima Prouincia, pus apenas ni ha ningun que no sia effeete de lealtat, y casi tots van rubricats ab aquex titol, pus en ells se fa singular mencio de fidelitat, y llealtat. Per lo qual lo Senyor Rey Don Marti en las Corts de Perpinyà pera ponderar la innata fidelitat dels Catalans los diu las paraules del

Apoc. 2. Euestis fideles usque ad mortem.

Pero no tenim que anar a cercar testimonis antichs de esta veritat *per se nota*, sino mirem las accions presents, que todas ellas cridan, y publican la llealtat Catalana, y lo amor que tenen a sos Princesps; pus no obstant los priuilegis y exempcions que ab preu de sanch, y vidas hã

gua-

guanyats; per virtut dels quals estauan desobligats; ab tot axo per esta llealtat han sufrit, y tolerat furts, deshonorras, incendis, homicidis, y injusticies tals que per ser tan extraordinarias se son tingudas per sospitosas en la veritat entre los forasters, que sols las ohiren per relacio, y ab raho, perq̄ accions tals se podian creurer de la milicia del Tamorlan, ò de Bajazeto, ò de los Hunnos, ques intitulauan, *flagellum Dei* açot de Deu; si be estos eran pijors, y merexer ser intitulats açot del dimoni, *flagellum diaboli*, pus se atreuren contra Deu. Al mitg de tan inaudites crueltats, y rodejats de enemichs tan declarats; callauan, sufrian, y si be protestant, y contra voluntat, ponderauan los Catalans mes sa fidelitat, que sa honra, y venient aquella a esta, vent que entrauan per la Prouincia los Ministres de vn Rey a qui tenian en mitg del cor, y sobre lo cap, cremant, abrafant, degollant, encara sels endolcia lo cor, vent cartes, y ohint paraules ponderadoras de llealtat Catalana, que venian ab titol de Senyor, y de Rey; y no obstāt ques veye clarament que eran ficcions de vn llop cruel, las admitian com a cosa de Pastor verdader, afins que veren se volgueren atreuir a voler tragar aquell corderet, *qui tollit pecca-*

na mundi. A qui conegueren demōstratiuament que lo veri del enemich los arribaua ja al cor y que ells eren arribats ya al *maximum quod sic*, de la llealtat humana, y entraren en la diuina, que es superior; procurant desagrauiar a son Deu, y Senyor dels inaudits sacrilegis que contra sa Magestad Sacramentada cometian: accio merexedora de que vn Rey Catholich la estimàs, y remuneràs ab nous priuilegis, cō de fet se podia esperar de sa pietat. Pero en mig de estas finezas no faltà vn Priuat Aman, q̄ ab solapadas mentidas indignàs al Rey Assuero contra veritats manifestas, las quals quant manco son cregudes per impossibles, tant mes califican nostre innocencia, pus se te per impossible lo que nostra lealtat ha sufrit, sent veritat, que sols la pot duptar qui dona indicis que es sospitos en la diuina. Celebrat es en la naturaleza lo amor que las abelles tenen a son Rey, per amor del qual treballan continuament, y li assistexen ab notable amor defentantlo, a fins a perdre la vida, de qualseuols animals quel vullen dañar, y si be tenen siolons aguts, y verinosos ab los quals causan notable dolor a qui pican, pero no pican a son Rey ab ells, per lo natural amor que li tenen. Veritat es, que si lo Rey las pica massa, ellas

ellas lo dexan, y sen fan vn altre, a qui segueixen ab las mateixas condicions, que aqueix es son natural. la me apar q̄ asso està explicat, y aplicat pus ho vehem representat al viu. O fortuna infausta que venfuda de la adulacio, y acompanyada de la enueja, matàs a vn Rey Carolich de dolor de costat; malaltia irreparable sino per fagnias.

Lo que deuem a nostres antepassats per lo que honraren nostra nacio, per lo valor de las atmas, no es possible ponderarse, que per axo se hauia de dar vna entera volta per lo mon, pus en totas las parts de ell son experimentats efectos de las armas Catalanas, y noy ha llinatge principal en Cataluña que no tingue molts particulars descendents quel han honrat ab singulars hazañas, de que estan plens los llibres, pus per ells consta, que sempre los Catalans desocupats de altres negocis, estos eran sos principals exercicis, com pot constar de lo que refereix vn Autor graue que li succehi a Anibal Carthagines.

*Florian
de Ocãpo
p.p. hist.
de Anibal.*

Volguè aquest gran Capita passar vna vegada per Rossello ab força de armas, pero no fou possible per la varonil y Catalana resistencia que li feren. Y vent que ere impossible axir ab
fa

fa pretensio per violencia, tractà de concert, y se concluy ab molt honrosas condicions per los Cathalans, vna de las quals fou.

Que si algu de sos soldats feye algun agrauial de la terra, lo agrauiat auia de damanar lo agraui, y lo auia de cõuenir deuant del Governador, pera q̄ ell conegués de la causa, y segons los merits de ella administràs justicia. Pero si los de la terra fossen los injuriadors, y los agressors, en tal cas los soldats Carthaginefos demanauan justicia a las dones mullers dels Prouincials, pera q̄ ellas, mirant qui la tenia, judicassen ab tota rectitut; y la raho q̄ donan algũs de tenir las donas Catalanas esta autoritat ere, q̄ com los Catalans se ocupauan continuament en la guerra, y anauen sempre ab las armas al coll, donauẽ raho de tots los negocis de pau, y de guerra a las mullers, las quals com eran tant varonils, eran pera tot, tãt per negocis de pau, com de guerra, per lo qual restauen los homẽs mes desocupats per lo ministeri de las armas, com a mes propri, y mes natural per ells que pera ellas. Gran honra de las donas Catalanas, quels estiguessen a ellas subjectes los soldats Carthaginefos, que nou volian estar als Romans, cosa increyble, sino aguessen vist a 26. de Ianer de aquest any, que son valor, y aliento vencè al de soldats vells experimen-

eats, atreuits, ben armats, y que portauen en lo
animo pera matar, assolar, y cremar, lo nom, y
las alas de vn Rey poderòs, (broquer ab q̄ ha cu-
bert lo mayor emulo de nostra nacio, vnas ve-
gades sas crueltats, altres sas mētidas, y ficcions,
pero com *non est concilium contra Dñm*, tornà
sa diuina Magestat per nosaltres, quāt nosaltres
tornauē per ell, y axi volguè manifestar son po-
der en mayor augment de nostra reputacio Ca-
tolica, y Catalana, donant a las donas forçes, y
valor de homens, y als homēs animo, y valēt a
de lleons, reuestint a tots igualment de vn gran
zel de la honra de Deu que fou lo primer que
posà las armas en mans dels Prouincials) y de
la conseruacio tābe de la patria influint igual-
ment sa diuina Magestat aquest zel a forasters, y
a naturals, y a nostres germās, y valedors los Frā-
cesos, y a nosaltres, sens ques coneguès vna mi-
nima diferencia en la nacio, pus lo fi, y objecte
de tots ere vn mateix, q̄ era la reputacio diuina
agrauiada, y la Catalana menyspreada. Pero no
se espāte ningu de veure q̄ los Frācesos se posen
a qualseuol perill, per defēsa de nostra justicia, y
de nostras armas, pus las q̄ goza Cataluñā de las
barras de sanch, y llistes vermelles en cāp de or,
las guañaren los Catalans en defensa de la justi-
cia, y de las armas Frācesas, peleāt en son fauor,

y ayuda cōtra los aduersaris de la Corona Real
de França en tēps de nostra Comte Iofre Pe-
lòs, que ab los Cathalans valguè sempre a Fran-
ça contra los Normandos, en antich com asso
es lo valerse, y agermanarse cōtra los enemichs,
estas dos naciōs, verificātse en la vna, y en la al-
tre q̄ quite bon vehi te bon mat. Y per major
confirmacio de esta antigua amistat apar q̄ ha
volgut manifestarnos Deu lo que vol estigan
vnits Francesos y Catalans, pus tractant estas
materias a enuiat Deu nostre Señor a esta Illus-
tre Casa vn estandart guañat en vna nau de
enemichs, q̄ te per armas, y per escut de sa diu-
sa dos brassos, que tenintse fermament lo hu al al-
tre per la ma, donan mostra de vna inuiolable
amistat, y fortissima lliga pera defensarse *ad in-
vicem*, fins a la mort; dihentnos ab asso lo que
també nosaltres auem de fer, *vade, Et tu fac
similiter*. En orde de aquest punt de fets de ar-
mas Cathalanas, com he dit, se podria discurrir
per infinitas particularitats de personas insig-
nes, pero cō y ha llibres enters de aqueix assū-
pto a ells me remet, pus tots ells son llenguas
que publican lo exemple quens dexaren los an-
repassats, y quant tenim que imitar, y quant los
deuē estimar, pus ells tant estimaren las patrias;
com

com en particular se nota de aquell gran Viga-
ra Aulo Mevio, que despres de hauer fet cosas
hassanyosissimas governat los exercits Romans,
y despres de hauer guanyat en la guerra moltis-
simas riquesas sen tornà a sa Patria la ciutat de
Vich, y pera dexar vna perpetua memoria de
sas hasañas, y de sas riquesas, edificà à imitacio
de los de Roma (despres de hauer collocades
honrosament dotse germanes que tenia) tot lo
Portico, o Porxo que està al rededor de la pla-
ça, o marcadal de Vich, pera comoditat dels ne-
gocians, y exemple dels verdaders fills de la
Patria.

• Poch inferior es lo numero dels que han ad-
quirit a nostra nacio lo titol, y la fama de pru-
dens, y madurs en lo politic, governant ab sin-
gular zel de la honrra de Deu, y de la Patria, per
lo qual vent en ells prenas pera cosas de gran
pes, y de importancia, los honrraren diuersos
Papas ab dignitats Ecclesiasticas, pera emplear-
los en las cosas de la Iglesia, y fentlos coadju-
tors de sa altissima dignitat Pontificia.

Per axo honrra el Papa Pio II. ab titol de Car-
denal à D. Jaume de Cardona Bisbe, y natural
que fou de Vrgell, per lo be que se era empleat
en exercitar los officis en que sa Santedat lo auia

Ocupar pera profit de la Iglesia, y de esta Prouin-
cia, empeño de q̄ isquè la santa Sede Apostolica
ab vn Capelo, pero ya vuy esta nobilissima casa
de la Diputacione auia de tenir dos pera grati-
ficar en si mateixa los beneficis rebuts per los ca-
pitulars de aquella Illustre Cathedral, o alome-
nos assegurar en cada hu dells lo baculo Pastro-
ral de aquella santa Iglesia. Pero mes val mere-
xer hu la honrra que no te, que tenir la que no
merex.

Per lo mateix meresque nostre Barcelones Fr.
Ioan de Casanoues, Religios de la Orde Illustris-
sima de S. Domingo, lo Capelo, y titol de S. Six-
to, perq̄ mostrà en Basilea en aquell cōcili, o cō-
ciliabulo, vn inuencible zel de la obseruancia
de las cōstituciones Apostolicas, defensant intre-
pidament al Papa Eugenio. Y no obstant que
li offerian proposarlo per ferlo Summo Pont.
nol pogueren mudar vn punt de lo que entenia
ser rectitut, y justicia; per lo qual vent sa rara ca-
pacitat, y son Christia zel, dispensà ab ell lo
Papa Marti V. en que tingues *simul* los dos Bis-
bats, de Elna, y de Gerona. Dos mitras meres-
que lo que no volgue vn punt torser lo bras
contra raho, y contra justicia, señal de que non
mereix vna qui es contrari à sa Patria, justicia,
y raho, lo que plegue a sa diuina Magestat no

vejam

vejam in Cathalunya que *melius illi esset si natus non fuisset homo ille.*

Fou tambe sobre manera hōrrat, y estimat en Roma de Alex. VI. D. Frācisco de Remolins natural de Lleyde, Bisbe Albanense, y Arcabisbe Panormità; al qual per sa singular prudencia, y rara virtut se li entregà la governacio de la ciutat de Roma, sent juntament Protonot. Apostolich, y despres Virrey de Napols, si be no exercità lo ofici molt temps, per tenirlo sempre lo Sumo Pont. empleat en govern de la Iglesia, en la qual lo honrra sa Santedat sent lo Cardenal del titol de S. Ioan, y S. Pau.

Pero qui molt hōrrà esta Prouincia fou lo Ilustre fenyor D. Ioan de Margarit natural del Empurda insigne en virtut, en govern, y en armas, aqui lo Rey D. Ioan II. de Arago estimà en molt, y lo envià al Concili q̄ en Mātua pensaua tenir lo Papa Pio II. y meresque q̄ lo Papa Sixto III. lo crias Cardenal del titol de Sāta Sabina sent Bisbe de Gerona. Fou insigne en lletres, y cōpongue lo Paralipomenō de España. Tingue singular amor a sa patria, en defensa de la qual feu marauellosos fets de armas en temps de la Reyna dona Ioana de Arago, ab lo qual dexà vn raro exemple de sas accions, honrrant a Cathaluña ab ellas, y donāt nou fer, y lustre a la noble fami-

familia dels Margarits, casa que ja de vuy en a-
uant ha de estar eternizada en la memoria dels
Cathalans, respectada, y temuda de nostres cō-
traris, y admirada de vns, y de altres per las sin-
gulars hazañas del que al present honrra aque-
lla casa de Margarit, y obliga a tota la Prouin-
cia ab sas valentias, y ab lo feruoros zel ab que
la defensa, valor ab que la empara, miraculosas
accions ab que la ensalsa, per lo qual mereix no
ja lo titol de verdader fill de la Patria, sino de
Pare vniuersal de ella, aqui tots deuem vna en-
tera voluntat, pus tots tenim tanta occasio de te-
nirlo en la memoria. Valent Margarit en las ar-
mas, riquissima Margarita en lo valor. No vol
Deu nostre Senyor q̄ muyra la fama de aquell
à qui sa Magestat a entrat en la casa de Biure, pe-
ra manifestar que ha de viure sa memoria per-
petuament a pesar de la mort, q̄ contra Heroes
de tanta valentia, y persones tan Illustres, y tan
insignes en totas materias se es mostrada cruel, y
rigurosa, sens perdonar aqui fora de raho respe-
ctas com a dignes de immortal memoria.

Pero dirà algu. No valdria mes que personas
tals, y que son de tanta importancia se conser-
uassen molt temps en esta vida, pera que fossen
llum, y exemplar de los demes, y obligassen ab
son

son exemple a cosas, y obras heroycas?

Gran conueniencia seria esta pero la mort no mira congruencias, dalla, y cega tot arreu, enderroca lo gram, y lo blat, la mala herba, y la bona, no sab de terme, ni de cortesia pera perdonar al Rey, y portarsen lo vassall, pera dexar al que es de profit, y de importancia per la Republica, y matar al que si es de dany, portassen al que la defensa, y dexa al que la persegueix. Es iniqua, ingrata, fens terme ni discrecio, y en fi cruel, pus de ningu te pietat, com ho experimentam cada dia, pus vem q̄ vn pare te dos fills, lo hu traues, inquiet, jugador, pernicios a la Republica, y en fi es lo butxi del pobre pare, y lo corcò de sa casa; y te altre fil bon Christia, obedient, treballador, &c. mirafels la mort als dos, y dexant al que no hauia de ser nat, ni ha-uer may vist la llum de aquest mon, sen porta al que merexia viure infinitat de anys sobre la terra; portassen lo q̄ era de profit ab son exempli, y ab sas obras, y dexa al que en lo hu, y en laltre es perdiciò de molts. Pero no y ha que espantar de axo, diu Sant Bernat plorant la mort de Sant Malachias Bisbe, no y ha que espantar, diu: *Iniquam esse quam generauit iniquitas, inconsideratam quã noscitur seductio peperisse;*

nihil

nihil inquam mirum si ferit sine discrezione,
qua venit ex prauaricatione, si sit crudelis, &
fatua, qua ex antiqui serpētis faliatia, & mu-
lieris insipientia prodijt, pero ques pot espe-
rar, o quina bondat pot tenir aquella de qui Deu
nostre Senyor se rentà las mans, y se precia que
ell no la feta: *Deus mortē non fecit*, diu lo Es-
pirit Sāt, y axi supposat que la mort es efecte de
tant ruins causas com diu fant Bernat, y encara
de pijors, pus segons diu lo mateix Esperit Sāt:
*Invidia diaboli mors intravit in orbem terra-
rū*, lo domoni la ha introduhida en lo mon per
assolarlo, y destruhirlo, y axi no y ha que espan-
tar sia inconsiderada, sia terrible, y que sia tan
cruel.

Quantas vegadas a plorat lo mon sa crueltat,
y sa indiscrecio, experimentātla en personas de
singular valor, y merit, en las quals apoyaua
sa quietut, y tot son consuelo, aguardāt de ellas,
y per son medi la conseruacio, y augment de
son ser y lustre: y en mitg de estas esperanças
quant major necessitat tenia de aquest arrimo,
las horas passaua esta indiscreta, y cruel lo fil de
sa espasa, conuertint pasadas esperanças en oca-
sions de desesperacions, alegrias en plors, bons
principis en desdichats medis, y en pijor fins?

Esta

Esta veritat testifica per moltes ocasions lo cap del mon Roma en las impensadas morts de diferents Sumos Pont. sobre dels quals pensaua assentar tot lo pes, y gouern de la Iglesia, y quietut de la republica Christiana: y apenas comensà a gozar de lo q̄ per molt temps desitjà, y procurà, quant esta inconsiderada, ingrata, y cruel, li frustra todas las esperanças, portàssen aquellas personas en las quals las fundaua, y per quins medis los pretenia gozar.

Asto se veu en las morts intempestiuas, y fora de proposit dels Sumos Pont. Leo XI. Pio III. Damaso II. Marcello II. Sisimo I. Celestino III. Bonifaci. VI. Vrba VII. y Esteua II. Y casi de la mateixa manera en las dels Emperadors, Galba. Nero. Othon. Vitelli. Macrino. Antoni. Alexandre, Philip, y Gallieno, los quals, y altres molts, en las majors necessitats, y quant comensana a carregar sobre de ells lo pes de la Monarquia, y quant ella major necessitat tenia de ells, per la dependencia que los bons successos q̄ desitjauan teniã de sas vidas, las horas feye la mort de las suas, las horas cambiaua las forts, y mudaua los designes, sens tenir atēdencia, ni a dignitat, ni a necessitat, ni a edat. En fi com à cruel husaua de sa crueltat.

Esta veritat comprovada ab la experiencia
del

del vniuersal Imperi, testifiquen també differents Regnes, y Prouincias, com ara Escocia per la inopinada mort de son Rey Alexandre III. Polonia per la de Casimiro II. Castella per la de D. Ioan I. y Portugal per la del Infant D. Alõso fill de D. Ioan II.

Pero no tenim que anar à Roma, ni à Escocia, ni à Portugal, ni à Castella, sino mirem las columnas de esta santa Iglesia, y las parets del Cõsistori de esta Illustre casa. Mirẽ los vlls dels que treballan en ella, y los dels que teniam les nostres posats en lo zel, animo, y accions de nostre bon Diputat lo senyor Canonge Pau Claris. Mirem lo que juntament ab sos Illustres colaterals los senyors Consistorials Diputats, y Ohidors, treballauen per nostra quietut, y major be del Principat. Mirẽ lo q̄ merexia aquest nostre Elias de Cathaluña, y mirem en quina occasio nos lo arrebatà la mort, veurem sa crueltat, sa indiscrecio, y sa tirania, pus quant ell ab tanta singularitat ajudaua à defensar nostres vidas, haziendas, honrras, prerogatiuas, y Priuilegis de Cataluña, q̄ nostres antepassats nos guañaren, y firmaren, restant rubricats mes ab sauch de Chatalans, que ab tinta de Reys, per lo qual era sa dichosa vida de summa importancia, y

de

de singular consuelo : las horas lo acomet la mort, las horas cegà esta planta, las horas enderrocà esta columna , pera que anas à terra tot lo edifici per la part que ell lo sustentaua: pero no li a refexit, antes be per allà per hont ella pensaua acabar esta Prouincia, cõ altres moltas , per alli se es descubert mes lo valor , y animo inuencible ab que aquest immortal defensor de sa patria, y los demes naturals de ella saben defenfar las lleys, y sos priuilegis, pus oferexen, y donen la vida en la demanda, sens reparar en cansansios, fatigas, ni perills de perder hazienda ni vida; antes esta la oferexen de bona gana, estimant mes morir per conseruarlos, que viure sens gosarlos, pus axo tindrien per mort , y allo tenen per vida.

Repara admirablement lo Abulense: perque Sanso ventse fercat, y rodejat de Philisteus feu tant poch cas de sa vida , que a trueque de venferlos a ells, no reparà en donarla en defensa de la ley que professaua , y del Deu que adoraua. Y respon que veye Sanso lo furor de sos enemichs , y que axi com axi ells tenian intent de matarlo, cõ se veu clarament ab las accions tant cruels que contra ell feren, y per tant diu: *Me. Abulen?*
lius erat ei aliquod magnificentum agens mori,
D quam

quam in senectute in gloriam sustinere mortem. Mes estimà morir com a verdader Israrlita en defensa de son Deu, de sa honra propria, y de sa patria, que viure a la fi de sos dias subjecte a personas, en las quals auia experimentat vn rigor tan inhumà, y tan barbaro.

Esta es tambel la resolucio que feu lo nostre señor Deputat, y la que (gracias a la diuina Magestat) tenen feta los que gouernan aquest Principat. Sentiam ya tots sobre de nosaltres la yra de vn enemich que entraua per nostres casas fent ostentacio del furor que auia de descarregar sobre los que nos mostrassen de sa parcialitat; pero nostre bon señor Deputat Claris, com a cap, y com a principal membre de Cataluña, defensà la justicia ab tota resolucio de morir en la demanda, tenint per gloria morir com a verdader Christia, y verdader Catala (que en la era present tot es hu mirada la causa que defensam) pus no obstant los perills en ques veye si nols rendia, y los que li amenaçauen si afloxaua: *melius fuit ei aliquod magnificum agens mori, quam in senectute in gloriam sustinere mortem* No li era facil a Sanfo passarse a la opinio, y ser del bando dels Philisteos? No podia per aqueix cami allargarse

gar-se la vida? clar està que si, pero com no podia ser axo concordant sa lley ab la opinio dels Philisteus no reparà en contingencias, no reparà en perills, atrueco de conseruar iniolablement la verdadera que ell professaua, tot se fora remediat en adorar com ells la estatua de Dagon, simulacro del Philisteus, pero los verdaders Israelitas no adoran estatuas, que es totalment contra sa lley, y contra la professio de sos antepassats, y als que en asso son estats valerosos, y constants, a aqueixos ha ajudat Deu, a aqueixos ha amparat ab patents, y visibles miracles.

Feu lo Rey de Babilonia vna gran, y riquissima estatua, la qual ere tota de or, y manà a tots los dels Regnes, y Prouincias, que li estauen subjectes que la adorassen. Resistiren ab tota summissio, y reuerencia a aquest mandato, tres verdaders Israelitas, Sidrach, Misach, y Abdenego; y quant tots los de las Prouincias de Babilonia estauen agenollats tremolant deuant de aquella gran fantasma, o estatua, ells estauan forts, y inconstraftables, determinats de morir abans, que adorarla:

Notum sit tibi Rex quia Statuam auream quam erexisti non adoramus, amenassauals

ab mort cruelissima entre flamas de foch, y fent ostentacio de authoritat, y de omnipotencia, tenintlos per vna cosa vil, y de poca resistencia los diu: *Et quis est Deus qui eripiat vos de manu mea?* Ara mira, diuen los Israelitas acursen de rahons. Que nosaltres te regonegam, a tu, y quet reuerenciem com a Rey, y com a senyor nostre, axo si, axo farem de bona gana, que en si ets Rey, y la fortuna nos ha posat debaix de ta jurisdicció, y debaix de ton mando; pero nons manes adorar estatuas, que es contra nostras lleys, y en asso estam, aquexa has de pendre per vltima resolucio, que a tu te posarem sobre nostren cap, pero no hauem de adorar estatuas, encara que vejam que totas tas Prouincias las adoren; y supposat que aquesta es nostra obligacio, estam aparellats a morir per la obseruancia de ella, y comfiam que Deu nos ajudará contra qualsevulla potentia humana. Y en resolucio, sia lo que sia, a tu te adorarem, pero no a ta estatua: *Deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, o Rex liberare: quod si noluerit notum sit tibi Rex, quia statuam auream no adoramus.* O zel de verda-ders Israelitas. O exemplars verdaders, y miralls
en

en que se han de mirar tots los del poble. Manifestà aquí Deu nostre Señor quant li agradà aquella honesta, y virtuosa resolucio ab patent y eidentissim miracle : pus estant lo foch encès per abraçar, cremar, y conuertir en cendre als qui no adorassen la estatua, los guardà sa Magestat a estos Israelitas, y en mitg del foch los defensà ab particular espāt, y terror del Rey, y de tots sos Ministres, espantats tot de veurer que tres pobres Israelitas triunfaren de la potencia de Babilonia.

Qui no considera lo innato amor que sempre la nacio Catalana ha tingut als Reys, que per ser Comtes de Barcelona regonexen, adoran, veneran, y respectan com a tals, a ells han sempre seruit, y estimat sobre totas quantas nacions y ha en lo mō, pus algūs de aquestos Reys han confessat ab publicas escripturas, que james señor fou tant estimat de sos vassalls com los Reys de Arago dels Catalans. Azzo publican las accions que en diferents ocasions han fetes per lo augment, y per la major honra de la Real Corona. Azzo testifica la Asia, Africa, y la Europa. Azzo publica tot lo nostre Principat, regat de sanch, enemiga de sos Princesps y señors. De azzo y ha testimonis en Arago, Valencia,

Valencia, Castella, Iuiffa, Mallorca, Menorca, Cerdeña. Corfega, Napols, Pulla, Calabria, Sicilia, Athenas, Neopatria, y en la mayor part de tota la Grecia ahōt per mar, y per terra han enarbolats los estandarts de los Princesps, a pesar de infinitat de enemichs encuberts, y declarats, ab singular honrra de nostra nacio, y enueja de altres molts, per lo amor cordial que a los Reys tenian, als quals, cō dich, an sempre adorats reuerenciats, y tinguts al mig del cor; pero estatuas may ne han adoradas, encara que fian de or, ò de plata, o de lo que mes se puga adorar, axo contradiu a las lleys Cathalanes.

Publich, y notori es, y consta ab diferents memorials, y papers estampats, de hont se son originades las molts calamitats en quēs son vistos. Erem vassalls de vn Rey Catholich, Pio, gran Christia, y à qui esta Prouincia à estimat, y reuerenciat com a senyor, com a gran Monarcha, com à Catholich, y en fi com a Pare, y aqui lo dia de vuy plora per veure a que la portat vna mala compaña.

La causa de aquest nostre sentiment se ponderarà millor si se aduerteix, que es Cathaluña com vna senyora molt honrrada, y de bon natural, que es estada casada duas vegades, y
ha

ha tingut dos bons marits, dels quals es estada molt amada, y festejada per sa bondat, virtut, hermosura, y prudencia. Y si be solament te obligacions de esposa al marit que te de present, ab qui Deu la ha associada, y à qui deu tota sa voluntat; tota via no se oluida esta senyora del primer marit; que la innata bondat que te, li te sempre en memoria las singulars merces, y particulars beneficis rebuts en lo primer matrimoni. Y axi quant prega à Deu que li conserue molts anys lo marit present, prega juntament per la anima del passat, y en particular si loy mataren ab violencia que las horas te llastima del diffunt, y juntament se encrueleix de nou, y cobra nou odi contra lo traydor quel matà, y a ella feu viuda. A sso fa no perque no ame (y molt mes peruentura) al marit que te, que al passat, sino que sa bondat natural fa que no se oluide de aquella antiga obligacio, regonexentla en los beneficis rebuts per molt present.

A tingut Cathalunya per senyor al Serenissim D. Phelip Rey III. de Castella, de Arago III. y Cõte de Barcelona XXXV. cõptant desde Bara. A conegut la Prouincia en aquest Catholich Princep gran voluntat, manifestada ab accions
de

de gran consuelo pera ella, y a las quals ella ab lo amor natural, que sempre te a sos senyors, y lealtat innata ab quels serueix; lo obligà ab singular amor. Pero tinguè la malicia enueja de aquest reciproco amor: temè la Priuança restar priuada de lo que no mereix per cruel, y de lo que conserua per solapada: entrà la fera pelsima que priuà el gran Patriarcha Iacob de la presençia, y companyia del bon fill Ioseph; perdut per leal, y auorrit per amat; vas posar vna gran fantasma entre aquest bon Rey, y sos leals Cathalans, y posada en mitg, espantant a senyor, y a vassalls ab pensaments fantastichs, ab paraulas fingides, y ab accions absolutas, los ha diuidits, y apartats; han causat sas mal fundadas sospitas, y ses equiuocas informacions, perpetuo diuorsi entre Cathalunya, y lo Rey Catholich, o per millor dir han li mort ab violencia al que amaua com a espos, y seruia com a senyor.

Restà la Prouincia com à pobre viuda, rodejada de infinitat de treballs affigida per los de dintre, y per los de fora de casa, perseguida de la crueltat, de la enueja, de la injusticia, de la mentida, y de vna potencia manlleuada, y engañada; per lo qual parexent imposible poderse conseruar viuda entre tantas ocasions de perdicio

dicio, se es entregada com a verdadera Esposa
al Christianissim Rey de França Luys Iust, ab
qui pensa viure (hiu experimenta ya) ab quie-
tut; y de qui espera, sobre las merces de que
goza, fauors cō de vn Christianissim Pare, y ver-
dader Espos, per la vida, del qual prega ab ora-
ciōs cōtinuas, y de la cōseruacio, de la qual està
solicita, suplicāt a sa diuina Magestat la cōserue,
y la augmēte, en lo tēporal, y espiritual; te ya las
felicitats, y dichas de aquest Christianissim
Princep per proprias, y sa Magestat Christianis-
sima las nostras per suas, ab que resta la Prouin-
cia obligadissima, a lo que està naturalment in-
clinada, que es a lealtat, y fidelitat, per lo que
regoneix ser, y hauer rebut de la ma del nou Es-
pos. Ab tot axo pregant per la conseruacio, y
augment del present te en memoria al passar,
confessant sempre, que es vn gran Princep, y vn
bon señor pera sos vassalls, pero desdichat en
ser facil, y facil en creure a qui lo engaña ab
notable detriment de sa reputacio, ab euidēt
descredit de sa Augusta sanch, y casa Catolica, ab
palpable perdua de la Real Corona, y ab vniuer-
sal ruyna dels pobres vassalls. O Castella Caste-
lla, que desdicha la tua, gastas infinit thresor en
fer leuas de soldats, y en formar exercits per aso-

lar, y deuastar als amichs, y als que per leals
merexen premi, y per Christians gloria; contra
estos te armas, y dexas ton mayor enemich
en casa, y lo mal que ha de acabar, en mitg
del cor. Mira que preuingas en guarda de ton
present Rey, y de mon antich senyor, lo Cato-
lich Phelip Quart, pus perille que lo fiarse de-
masiat de qui no coneix, y de qui per manifes-
tes experiencias hauia de fugir, (o per parlar
mes conforme a la Real potencia) de qui per
atrocitats de delictes, perpetrats ab soberbia, y
paliats ab astucia, merexia ser castigat; tant per
be publich, com per mals secrets; per aqueix
perilla no vinga a ser vn retrato de Amasa
mort, y acabat entre los brassos del fingit
amih Ioab de quis fia, y aqui se entregà ab de-
masiat descuyt, y ab sobrada confiança; no
conexent la fatal ruyna, y total perdicio a fins
ques veu caygut en terra, y la Anima entre las
dés, experimentat esta crueltat barbara per me-
di de qui fingintse li germà, y saludantlo com
a tal: *Salue mi frater*, lo acabà pera sempre.

En fi la causa de estas nostres Christianas,
y Catalanas accions, y forrosas demostracions,
es estat no hauer la Prouincia volgut adorar la
estatua, per no poder ser adorada conforme

las

Las lleys de nostres antepassats, per lo qual ha-
uem experimētat sa yra, hauē passat per lo foch,
han cremat, mort, assolat, per ser aqueix lo orde
de la mateixa estatua inanimada; no del Rey,
que es piadòs, y pare, sino del enemich declarat,
q̄ era lo qui ensenia lo foch, y quil atiaua, y cō-
feruaua, pus digueren a sos soldats vns Capitās,
vinguts per son orde a aquest fidelissim Princi-
pat, quāt estiguerē la à ralla. *E a hyos ya estamos
en Cataluña, y la hemos de passar toda hasta
Rosellon. Nosotros hemos de ser señores, y assi
no ay sino quemar, y abrasar sin piedad, con tal
condicion que no salga el humo por los tejados,
hazed absolutamente.* Pero en mitg de aquest
eruel foch, y de aquestos rigors, manifestà mi-
raculosament Deu nostre Señor, quant gustaua
de que no adoràs Cataluña aquella estatua. Ca-
lificà sa Magestat las accions de aquesta Illustre,
y en nostre present cas, santa Casa. Y de tota la
Prouincia vniuersalment, pus tots, Eclesiastichs,
Nobles, y Plebeyos, vnanimos en la Fè de son
Deu, y de son Rey, y señor, y en la obseruancia
de las lleys han proclamat: *Statuā aureā non
adoramus*, y axi los ha defensat miraculosa-
ment, y auem vist son fauor en la mayor ne-
cessitat. Y sino pregunto, quins traguè dell

foch que esta estatua feu ensendre en aqueixa
montaña de Monjuhich antigua sepultura de
Iueus, y ara de present sementiri de soldats sacri-
legos? qui resisti al furor mes diabolich que hu-
mà, ab que començaren la bateria, alentats de
la nobleza Castellana, y assistits ab la Caualle-
ria millor de la Andalusia sis mil soldats vells
en la milicia, y malicia, pratichs, arriscats, cruels,
y sobre tot asserrimos adoradors de la estatua,
per qui es la contienda? peruentura era bastant
per fer vn estrago tal en tals, y tants estrenuos
soldats, y capitans lo presidi quey tenian? clar
està que no, pus aquest constaua de vns quants
menestrals de diferents officis, com ara Assaho-
nadors, Çabaters, Sellers, Freners, Valers, &c.
q̄ apenas ningu dells may auia vist cara de ene-
mich, y ab tot axo aqui feren valentias tals que
cada hu dells era vn Roldan, vn Cid, vn Ber-
nat del Carpio, vn Hercules, y en fi vn verda-
der Cathala de aquells nostres antichs, que ca-
da hu dells feye tremolar tota Grecia. Pus qui
donà aquest animo? quins defensa? Deu, y nos-
tra innocencia, perque vingut al fallo de nos-
tres delictes, y a apurar lo quens acriminan es
que *statuam auream non adoramus*, pus des-
pres de auer mostrat infinitas finesas de llealtat,
despres

despres de hauer donat en publich, y en secret
tan extreordinarias satisfacions, no sols no som
estats ohits, pero encara som estats tractats com
a esclaus, y com si ya fossen estats conquistats,
may han volgut ohit nostra innocencia mani-
festada a Deu, y als homens ab sumicions, pro-
testos, suplicas, cartas, memorials, embaxadas
fetes per differents medis de personas principa-
lissimas de España, de Ecclesiastichs, seculars, y
Religiosos, sens que may hajan volgut escoltar
raho ni admetre satisfactio clara, y demonstra-
tiua, qual la a dada en infinitas ocasions esta Il-
lustre casa, y esta insigne ciutat, senyors Con-
sellers, y faui Consell clamant, y proclamant à
Deu, y als homens, sens tenir temor al perill que
a tots vniuersalment amenassaua, y sens reparar
en mort, ni en vida, protestant sempre que *sta-
tuam auream non adoramus.*

En estas santas ocupacions estaua empleat lo
nostre senyor Diputat Claris (cap del dol, y pri-
mer dels diffunts que vuy celebren com a tal,
y ploram com à Pare) quant la mort cruel, y
atreuida prouà en ell sa indiscrecio, y nosaltres
la paciència en sufrir vn colp en part tan sensi-
ble, y en priuarnos de vn exemple que à imi-
tacio sua, y dels de mes Consistorials (ab los
quals,

quals y los quals ab ell son estats sempre tã vna-
nimes, y conformes que es impossible dir de
hu dells cosa en esta materia, que no se aya
de entendre de tots los demes tambe)nobleza
de la Prouincia, y casa de esta insigne Ciutat, a-
lentaua à tots en general, y tots ballauã al so de
sa musica, y ell al de la diuina, y caminaua ab
llum superior, y celestial, influint en tots vn sin-
gular, y gran desig de morir per la Patria al co-
stat de vn tan leal alentat, y incansable Capita, el
qual arrimant a vn costat totas las pretenciõs de
pujar, sino al cel, y olvidant las dignitats hono-
rificas ques podia prometter per la adoracio de
la estatua, mes se estimà viure, o morir entre las
tribulacions de sos germãs los verdades Catha-
lans, q̄ ser honrrat per medi de vn cruel Pharao
enimich del poble de Deu. Formalitat q̄ la nota
lo Apostol S. Pau en apoyo de la virtut gran de
Moyses del qual diu que negà sempre lo dar
gust à Pharao: *Magis eligēs astringi cum populo
Dei.*

Ay si aquest desapego tinguessen tots los Ca-
thalans q̄ no pretēguessen sino salvarse, no esta-
riem vuy en lo q̄ estam, ni auriam experimentat
quãt poch favorable nos es la fortuna, nins pot
fer, entre estas segonas intencions.

Pero oyam à nostre antiquissim Cathalã el P.

Fr. Francesch Ximenes, natural de la Ciutat de Gerona, Bisbe de Elna, y Patriarcha de Ierusalē, el qual en son *Christia* lib. 1. c. 24. nos diu; casi doscēts anys abās, lo que per nostres pecats ha- uem experimentat. Posarē las paraules textuales, y si be ya van apūtadas en la Noticia vniuersal que ha publicada, y treta à llum vn verdader fill de la Patria, y a qui ella deu vn gran seruey, tota via ab llicencia del notificador les referirē mes *adlongum*, que ell, y sens coment.

Posá Halixafal (diu aquest nostre antich *Cathalà*) en son judiciari q̄ la ciutat de Barcelona fonch edificada en Cōstellacio fortunada: empero à certs anys, è que la sua fortuna, è prosperitat se estenia à fecunditat de generacio natural, à llarga saueia, a riqueses, è a honors temprades. Per lo qual aconsella que si la dita Ciutat se volia conseruar en sa bona fortuna, no entengues en excessiues honors, car aqui li fallia la fortuna. Per tal dix que mentre la dita Ciutat entengues en mercaderias, seria prosperada: car honor de Mercader es mitjana, è tēprada; mes encontinent q̄ la dita Ciutat desuias de aquest honor, è los Ciutedās seus entēgueffen en esser cavallers, o en esser curials de senyors, o en honors grans, encontinent, deye, que agueffen per señal que la dita ciutat de Barcelona perdria

la sua bona fortuna: car llavors son regimēt vē-
dria a jouent, è a nò res, è sos habitants aurian
scisma entre si, es perseguirian, è a la fi porta-
rian si matexos, è la Ciutat à perdicio.

Estas son expressas paraulas, que segons la
corrent experiència apar merexen mes lo atri-
but de profeticas, que lo nom de judiciarias,
pus tenim deuant dels vlls, y sentim en lo cor
las contingencias quens han originadas los se-
crets pensaments que alguns han tingut de pu-
jar, y de alcançar lo que merexian perdre quant
o tinguessen. O Barcelona, Barcelona en totas
tes accion felicissima, y sols en aquesta desdi-
chada, que crias, y sustentas als que te amena-
fan la fatal ruyna, crias a tos pits als que pensāt
que son fills, son no sols fillastres, pero espurios.
Amichs en publich, enemichs en secret. Mira
o Ciutat Illustre, antes Catholica, y ara Christia-
nissima, mira à qui dones la llet, mira lo escalo
à fins ahōt han de pujar los que tu sustentas, pe-
ra que not fassen desafortunada en la terra à pe-
sar de los Astros que se regonexen, y respectan
com à cap de vn Principat en lo sobre natural
insigne, y en lo natural Illustre. Mira que esti-
gas sempre aduertida, y cauta en que ningu fassa
escalo de tu pera pujar fino al cel, que enuejen

las

las naciõs estrañas es gran gloria que destruis-
fen tos propnis fills seria duplicada defdicha.
Pondera lo que costan tos priuilegis, que axo te
fara que ponderes lo que nota lo Autor referit,
que com a Cathalà li auem de donar tots major
credit, el qual diu en lo cap. 160.

Per aquesta llibertat à mantenir no era softē-
gut antiguament en las Comunitats de Orient,
que negun Ciutedà fos curial de senyor: ne que
nengun oficial, ne curial de senyor james en-
tràs en consell de Ciutat: è asso per tal que lo se-
nyor mijançant aitals de casa sua, no tolgues
la dita llibertat als Ciutedans: è perque los Ciu-
tedans per tractament de aitals homens no
fixassen molt al Princep volentlos tolre llur
llibertat, è furs, è priuilegis. E per aquesta lli-
bertat à mantenir no düptauen à morir, ne
afrontar reuentment señoria, ne vigorosa-
ment, è ab prudencia reprendre llurs mals. Tot
asso es del Autor, *qui habet aures audiendi au-
diat.*

Demana q̄ no dubtauen a passar per qual-
seuols treballs, y tribulacions à fins a la mateixa
mort per conseruar los priuilegis, y llibertats
que los antepassats guanyaren, pus ells no dub-
taren à morir pera guañarlos, y alcanfarlos.

Estos auem de imitar, estos exemplars sens pro-
posan en esta santa Iglesia. De estos celebra las
obsequias, à estos honrra, y a nosaltres obliga
à quens precieim de ser lo que som à exēple dels
que foren los que deuian, ço es verdaders Chri-
stians, y verdaders Cathalans, no fingits, ni en lo
hu, ni en lo altre. Mirem tots, y aduertia lo q̄ ha
de conseruar a lo natural, segons lo influxo dels
Astros a esta Ciutat, y per conseguent à esta Il-
lustre casa que està en mig della, y anem tots ab
llealtat deuant de Deu, y tractantli fidelitat, q̄
de aquella naxerà aquesta altre, y de la diuina la-
humana. Mirem que Deu quens a posats en Ca-
thaluña nos obliga a la obseruancia, y conser-
uacio de sas lleys particulars, y municipals, lo
qual tot te dependencia de esta casa, y desta Ciu-
tat, pus los membres perseguits quals son tots
los demes pobles de la Prouincia mentres no
tindran vn cap sa, y vn bras fort que las defense
contra quis vulla quels vulla contrastar, tot es-
tarà perdut. Que seria vuy Cathaluña si esta ca-
fano agues tinguts animos intrepididos, y leals a
sa patria, y esta ciutat fills zelosos de sa hōrra, y
de sa conseruacio; quina diferencia, y auria de
esta Prouincia en tantas materias libre, y per tāt
justs titols priuilegiada a las demes casi assola-
das

das per continuas opressions de impositions, y carregas intolerables, y insoportables, sino per los bons consells dels que la defensen, y zel, y amor cordial dels qui la governan?

Però pera que se veje clarament lo q̄ importa vn bon consell, y vn bon zel al proposit, y quāt han de prouar los q̄ governā las personas de qui se han de fiar per apartarse de vns, y fiarse de altres, referirè lo que nostre sobrecitat Patriarcha verdaderament Cathala diu, que succehi a vn Rey de Vngria.

Lo Rey Aristo de Vngria, diu, cap. 63. vengue a vna ciutat apellada Buda, è vehentse vell, è que son primogenit ere hom de poc consell, pēsà q̄ li donàs bons oficials, è consellers quil regissen per tal, que lo regne nos perdès en mans suas. E apellà dotse homens señalats de son Regne. E dixlos que ell los auia apellats, axi cō a specials amichs seus sobre alguns punts que ell los auia à dir, è parlà ab cascun dun en vn, fingint voler tiranicament regnar, è trencar a tots sos vassalls furs, è priuilegis, è pregalos que en asso ells li donassen ajuda: car ell los exalçaria sobre tots los homens del Regne. E los dits dotze foren axi peruertits per les promissions del Rey que de continent prometeren al Rey de tractar, è de fer tot ço que dit es, è encara mes si mes volia.

E lo Rey llavors romanent tot sol, d'ix entre si mateix: ò Señor placiât regir apres ma mort aquest Regne, car mon fill noy es bastant ne yo trop vn home leyal qui sia son Conseller, car aquests dotse que yo tenia per homens elets, tots man consentit en tots quants mals yo volia fer, perço quels he promes gran retribuciò, aytal se faran de mon fill si son fos Consellers. E apres apellà vn bon hom de la Ciutat, qui hauia bona fama, car era Prom de bona conciència, è proposali de punt a punt ço mateix que proposat auia als dotse. E lo bon hom aquell qui viu lo Rey axi parlar tinguelo per orat, è resposli axi. Señor Rey toste n oy dir que dues vegades los homens son sense enteniment: ço es quant son petits, è tambe quant massa enuellexen. Sapiau dons señor Rey que vos haueu perdut lo seny. O mesqui dom, è quina oradura es aquella que vullats perdre nom de senyor natural, &c. No vets vos senyor Rey que si volets trencar furs, è priuilegis, fereu traydor à vostres vassalls; è llavors ells legudament se desnaturaran de vos, è eligiran altre senyor, è vos ne romandreu pobre, è dolent, e encara poder perdreu lo cos. Cõ vos à Deu desemparat que aitals cosas vullats fer?

E com

E com lo Rey agues ohit de aquest bon prom
aitals paraules, è altres semblantment molt bo-
nas apellà los dotze demunt dits, è los dix. Io
pensant que vosaltres fosseu leials cōsellers vos
auia apellats perque regisseu mon fill apres ma
mort, mes he trobats vosaltres tots traydors,
donantme falsos consells, per los quals yo, è cas-
cun Princep cauria lletjament, è perço per tan
mal consell fas a tots vosaltres dotse catius de a-
quest bon Prom, qui tan altament me ha acon-
sellat, è de present pos mon fill en mans de a-
quest bon hom, è vull que ell sia son conceller
major. Tot asso diu dit Autor.

O dichosos temps en los quals podian los vas-
falls tractar ab tanta llanefa ab sos Reys, y Se-
ñors. O bon vassall que ab tanta veritat, y tanta
Christiandat aconsellà a son senyor lo que es
just en consciencia. O bon Rey que ab tan no-
table amor tractà, y conuersà ab sos subdits, y
està tan posat en conseruarlos en sos priuilegis.
O dichosa edat en que entre Rey y vassalls noy
hauia paret en mitg, ni ells parlauan ab sa Ma-
gestat per interprete, o per millor dir per me-
di de maliciosos cēsors de la innocēcia, y cruels
enemichs de la nacio. Pero ja se son acabats a-
quells felicissims temps, ya estam en altra def-
dichada

dichada cēturia, en la qual los pobres vassalls ni veuen, ni ouen, ni son vists, ni ohits de sos Reys, ploran, y suspiran, estan llansant continuas llagrimas per treballs insufribles, y per vexacions increhibles, y estas llagrimas que a les orelles del senyor natural mourian a pietat, y a llastima, en las de sa ombra, y de sa estatua prouocā à yra, y a crueltat, y estant los ayres plens de entrañables suspirs arrancats de lo intim del cor per lo amor de son senyor, y de son Rey, y per desig de comunicarli las penas per aliuio, y remey dellas, no y poden arribar detenenense en lo nuuol posat en mig de vn bō Rey, y de vns leals, si be desdichats vassalls, paran en la estatua q̄ las presenta al original tan trocadas, q̄ las que nasqueren de amor, y de lealtat passadas per ella, representan rebeldia, y poch amor, y estas seruexē de musica pera entretenir al pobre Rey, q̄ per ser tant bo, tant pio, y tant Catholich, no suspira lo q̄ no es crehible si la experiencia nou publicaua ab escādol de altrás naciōs, y perdua de la Real Corona. Ay que desdicha, ay que ruyna, estan los pobres plorant, suspirant, y llansant llagrimas; y los que las auian de representar ab tota sa puresa als Reys, pera remediaryas, aquexos los entretenian ab musicas, ab entreteniments,

ab

ab diuertiments tant extraordinaris, que estos no serueixen, sino de diuertir las orellas del pare, pera que no oje las insufribles, y entreñables llagrimas, y desdichas dels pobres fills Abels en la innocencia perduts, y assolats per la enueja de vn cruel Caim.

Adorauan los Amonitas vna estatua de Moloch, com consta de moltes parts de la Escripura sagrada, y com los sacrificis ques feyen à esta estatua eren tant extraordinaris, tambe ò eren ros ministres, los quals tots eren a proposit de la estatua.

Era esta estatua de bronze tota toua, y dintre la omplian de foch, y quant estaua tota ella ardent, y abrafant, prenian las pobres criatures que auian de sacrificar, y las posauan entre los brassos de la estatua, ahont plorant, y suspirant acabauan la vida. Y asso te gran fonament en la Escripura sagrada pus diu 4. Reg. 23. referint la virtut, y las hazañas de Iosias Rey de Iudà, entre altres obras bonas que feu, diu, que *Contaminauit Tophet, vt nemo consecraret filium suum, aut filiam per ignem Moloch*, aprofanà la vall de Tophet ahont estaua la estatua de Moloch, pera que

4. Reg. 23

que no se continuas mes alli lo sacrificar fills, y fillas per medi de foch a aquell Idol. Y estos sacrificis se feyen al so de extraordinaris instruments que entretant feyen molt sonora musica al Rey, en presencia del qual se feyen aquells inhumans, y cruels sacrificis.

Pero preguntan alguns, que perque feyen tant suau, y tant extraordinaria musica sent lo sacrifici tant trist, tant ple de sentiment, y de amarguissimas llagrimas com llanferian, axi los sacrificats, com los Pares, Parents, y Amichs? Respon vn D. molt graue, y diu, que com los ministres que viuian a la ombra de aquella estatua interessauan tant en aquells sacrificis, per lo mateix cas los feyen ab tanta musica per diuertir ab ella al Rey, pera que diuertit ab axo no percebis las llagrimas dels pobres afligits, que en fi com a Rey q̄ representa Pare se auia de apiedar dells, y per conseguent auia de remediar tant cruels sacrificis, ab lo qual perdian molt los ministres de la estatua; perque lo mes ordinari los pares, o parents dels que hauian de ser sacrificats los redimian ab quantitats grans, las quals se repartien entre tots, y axi nols conuenia a ells, que lo Rey o aduertis massa.

Que de llagrimas, que de sentiments, y que de

de suspirs no han arrancat de lo intim del cor, los fidelissims vassalls del Catolich Rey de Castella? Han clamat, y han suspirat totas las Prouincias proximas, y remotas, veuhense sacrificats ab diuersitat de sacrificis, de extorcions, de imposissions, de cōtrafaccions a las lleys, y priuilegis, en fi sentinse cremar vius entre los brazos de la estatua ahont se conuertexen en carbò, y se acaban, y assolan, quant entretenen al Rey sos Ministres ab musicas, passeigs, diuertiments, saraus, jochs de cañas, pera que tanta infinitat de clamors, y de llagrimas, no arriben a las paternals, y verdaderamēt Catolicas orellas. Y pera que totom passe per lo que ja es vniuersal calamitat, y plaga, volen fer los mateixos sacrificis en esta libre, y priuilegiada Prouincia: alsanse en ella flamas de foch, tan cruels, y tan abrafadoras que ab molt major propietat que las simas, y puntas de la torre de Babilonia arribaren al cel, pus arribaren a cremar, y abraassar al santissim Sagrament del Altar; que sia alabat pera sempre; clamauen, plorauan, y suspirauan los fidelissims Cathalans per si mateixos, y per son Deu, ventlo tant sacrilegament tractat, alsan mes la veu, y multiplicanse tambè los instruments musicchs, diuertexen al Rey, pera que no

puga per ningun cami , ni medi percebir estas tan justificadas llagrimas, y aguardant de sa piadosa , y Catholica ma lo remey que de vn tan gran Monarca se prometian , multiplicarse las miserias, multiplicanse los sacrificis, ensenense mes las estatuas, tot es cremar, abraçar, deshonorar, degollar , assolar.

Aqui hix lo zel Cathalà, aqui hix esta Christianissima Casa (vassalla ya del Christianissim) y aquest baluart de la Fè diuina que professa, y de las immunitats humanas de q goza , y si oposa ab zel de la honra diuina, y humana. Enarbola aqui esta Illustre Casa de la Diputacio , y de la reputacio de Cathaluña, los estandarts de la Creu de Christo, y de la honra Cathalana, y oposantse a la crueltat de la estatua, ab obras, y ab paraulas , de paraula , y per escrit, pren las paraulas de la boca de Sophar Nahamatithes, y a vista, y en presencia de Deu, y dels homēs li diu.

Tibi soli tacebunt homines, Et cum uniuersos irriseris à nullo confutaberis? Que los Españols que eren antes terror, y espāt de remotas, y estrangeras naciones, y se feyen respectar de Reys, rendintlos, y vencentlos en cāpaña, estan ara tan amitanats, y han perdut tāt de son valor, que vent la vniuersal perdicio de España, origi-

nada

nada de ta crueltat, y de ta ambicio, per la qual
te burlas de tots, y a tots tens en poch, y noy ha
de hauer quit contradiga: *Et à nullo cōfutabe-*
ris? Veuenſe per ton reſpecte los poble s despo-
blats, los naturals desnaturalifats, los pobres des-
terrats de las caſas, los richs priuats de la haziēda;
Et à nullo confutaberis, totō ha de mirar y ca-
llar? Veuenſe los vaſſalls libres, carregats de im-
poſicions, y quels prenen las haziendas, y q̄ com
à esclaus presos, y lligats, los fan per força anar à
terras eſtrañas, pera ſeruir cō esclaus: *Et à nullo*
confutaberis? Y aſſo no ſe ha de publicar? Trē-
cas priuilegis, exēpcions, liberrats, mereſcudas
en premi de acciōs valētiffimas ab q̄ guañaren
pera los Reys Regnes, y Prouincias, y pera ſi ma-
teixos, gloria immortal: *Et à nullo confutabe-*
ris? Y los agraviats, ò han de poder ſufrir ſens
quexarſe de tu publicamēt? Causas la total ruy-
na, y la perdicio dels Eſtats, y Regnes de Espa-
ña, y comenſa per ta cauſa a donar los v'tims
badalls la Caſa Auguſtiſſima de Auſtria: *Et à*
nullo cōfutaberis: not hā de arguir de cruel? Eſtā
per culpa tua ya caſi en iguals deſdichas, Rey, y
vaſſalls, pus al Rey Catolich decēdent de proge-
nitores, q̄ en las majors grādesas de los ſucceſſors
perexian eterna memoria ab grans Regnes,

y Imperis, y merexent ell per sas particulars virtuts, y Paternals accions gozar de pau, y quietut, pero es tot al reues per ta causa pus ja se li desen caxa la corona per anar a terra, sobre la qual ya tambe sos desdichats vassalis apenas si poden tenir en peus: *Et a nullo confutaberis*, y ningu te goza dir res? Tenia tota España, y casi tota Europa, los vlls posats en aquella estela del Alua, que entre obscuras teneblas de la Monarquia era axida à llum per singular consuelo de tots, pus tots pensauan respirar en lo Serenissim Princep D. Baltasar Carlos, pero ya per ton respecte estan frustradas las vniuersals esperanças pus al que se esperaua com a poderosissim Monarcha està ya casi, per imprudēcias tuas, al Hospital dels pobres Orfens, *Et à nullo confutaberis*, y ningu te ha de arguir de ingrát, de inhumana, y de cruel?

No, no, diu esta Illustre casa, yo he de axir a la defensa, yo me he de oposar a tan descompassadas accions, y he de justificar las mias ab la multiplicat de tas tiranias, y encara que ets poderos, y te pintas inuencible estich casi segur de axir be de ma empressa, y supposat que *tu venis ad me in gladio, Et hasta, Et clipeo, ego autem venio ad te in nomine Domini Dei exercituum,*

1. Reg. 17

cituum, tu vens contra mi, confiat en lo valor de
tos Capicans, y en las banderas numerosas que
contra Cataluña has juntadas; esperas en las ar-
mas de tos soldats cruels, y exercitats ya ab las
moltas crueltats que han husadas contra estos
fidelissims vassalls, indignas de ser referidas, y
molt mes indignas de ser comesas, per lo qual
confio en la justificacio de ma causa, y axi: *Ego*
venio ad te in nomine Domini Dei exerci-
tuum, Deu me ha de ajudar, ell me ha de valer,
en ell confio, causa es esta de Deu, y si be sem-
pre sa Magestat piadosa ajuda als seus: pero en
esta ocafio estam ab major confiança, pus la
causa es vniuersal sua, y nostra, ell, y nosaltres
som los perseguits, lo foch que tos soldats an-
enses en Cathaluña, igualmēt à amenaçat a Deu
y als homens, à Christo, y als Cathalans, y axi
sa Magestat com à Capita dels agraviats ha de
tornar per nosaltres tornant per si, y nosaltres
tornant per sa diuina honrra tornam per la nos-
tra, defensam la sua ley, y la nostra, defensa Ca-
thalunya los priuilegis de Christo sacramentat,
y los de la terra; aquells com a mes principals
te en mig del cor, estos alttes com à blanch de
sa reputacio te sobre del cap, à ella toca defen-
dir à Deu, y a ells, pus Deu, y ells la honrran, y
la

la guardan a ella. De manera que en esta ocaſio.
Chriſto ſacramentat, los Cathalans, y ſos priui-
legis. Son lo *funiculus triplex*, que diu lo Eſpi-
rit ſant es dificultoſiſſim ques rompa.

Ara veuran quant poch te que reparar Catha-
luña en lo que eſcriguè aquell miniſtre del Rey
Catholich a altre miniſtre, tractāt de noſtros pri-
uilegis, y particulars conſtitucions, ahont li diu.
*Mal haja qui feu tals conſtitucions: mal haja
yo ſi las puch veure: mal haja V. S. ſi las guar-
da, gracia particular me ha cauſat aquella par-
ticula, mal haja yo ſi las puch veure.* Ara nous
apar: mal haja yo ſi las puch veure? pero q̄ ſens
dona a noſaltres que no las puga veurer? es ell
p̄uentura noſtra Rey? veneramlo noſaltres cō
a ſenyor. Si lo Rey a qui ſempre hauem tingut
y reſpectat com a Rey, com a ſenyor, y com a
Pare diguès axo reparariā tots en la propoſicio
hins poſaria en cuydado, pero ell, que ſens dona
que no las puga veure? ya gracias a noſtre Se-
nyor eſtā tots fora de aquexos cuydados noſal-
tres de hauerloſhi de moſtrar, y ell de hauerlas
de veurer. Pero q̄ importa que ell nos tracte cō
a malahits ſi tenim la benediccio de Deu? q̄ in-
porta que ſens malahesca qui mentres no mude de
acciōs, y ſatisfassa tāta infinitat de agravis cō-

fets,

fets, es impossible fugir de la maledictio? pero no me espanto de quēs llanse maledictiōs qui no conex la lealtat de Catalunya, y lo amor q̄ sempre hā tingut los Catalās a sos Reys, dels quals son estats estimats com a cosa beneyta, y cō a cosa vinguda del cel. Pero oja al bō Rey en Pere III.

Refereix Carbonell li. 4. c. 4. q̄ venint aq̄st Rey *Carbonel* de Arago a esta nostra terra de Cathalunya, arribāt ja prop de Fraga li preguntā vn priuat ques deye Bernat de Cabrera, y li digue: *Senyor Rey vet s aq̄ll loch? è respos lo senyor Rey; hoc. Sapiats donchs que allo es Cathalunya. E en aquella hora digue lo senyor Rey. O terra beneyta, è poblada de leyaltat, beneyt sia nostre Senyor quens y ha llexat arribar, &c.*

Affo deye lo senyor natural q̄ tenia esta terra per beneyta, per ser beneita la gent q̄ la habitaua, q̄ merexian gozar de mil benedictiōs; per lo qual beneita es Cathalunya en la boca de son Rey, beneits los Cathalans, beneitas las lleys, constitucions, y priuilegis de q̄ gozan, beneit quil guarda, y beneit quil fa guardar; y axi beneita es y ha de ser esta Illustre casa, beneits. V. S. que ab tan incansable zel an procurat la obseruancia de lo que altres malehexen, beneits s̄ los senyors Diputats, y Ohidors, y Cōsellers, y faui Cōsell, y tots los Ecclesiastichs, y nobles,
y gent

y gent plebeia, que an mostrat valor en orde à la obseruancia de estas justificadas lleys. Benajan v^s. S^s que en cumpliment del jurament prestat, y en demostracio de la fanch que tenen, se son oposats ab accions Catholicas, y ab animo Christia, a la contrafactio de aquexas Constituciones, continuant lo exemple que sos antepassats los dexaren, y donantne de nou als succesors, los quals quant en los Annals, y Chronicas de Cathalunya se continuen estas zelosas acciõs han de dir de v^s. S^s. *Hi sunt potentes à saculo viri famosi.*

Gen. 8.

1. Mach.
2.

Quant moria Mathathias gran zelador de las lleys dels Israelitas, axo solament ponderà a la posteritat. *Nunc ergo, o filij los diu 1. Machab. 2. emulatores estote legis, Et date animas vestras pro testamēto patrum vestrorum, Et accipietis gloriam magnam, Et nomen aeternum,* en asso fills meus charissims vos aueu de esmenar, y aueu de tenir particular cuydado; ço es en zelar la perfeta obseruãcia de las lleys que professau, propias de los Israelitas, No repareu en posar vostras vidas en qualseuol contingencia, y arrisch, que encara que las perdau, no per axo dexareu de restar triunfants, y victoriosos, pus per medi de tal mort alcanfareu vna gloria fir

gular

gular, así temporal, y en la otra vida, eterna. Y
axi no reparau: *Date animas vestras*. Mirau,
los diu, la gran gloria, y nom admirable que per
medi de aquest zel de las patrias lleys adquiri-
ren Abraham, Ioseph, Phinees, Gedeon, Caleb,
Dauid, Elias, Ananias, Asarias, Misael, y Daniel.
Y axi diu: *Cogitate per generationem, & ge-
nerationem, quia omnes qui sperant in eũ non
infirmantur. Et à verbis viri peccatoris ne ti-
mueritis*, anau discurrint per las generacions, y
per las acciones de nostres antepassats, y veureu
en ellas quant estima Deu nostre Senyor que
ponderen las lleis proprias, y las obseruancias
paternas, en orde a lo qual no se ha de mostrar
vn punt de flaqueza, antes be animo varonil, y
bellicos. Nous haueu de espantar de fieros ni
de amenassas, diu Mathathias, de vn home pe-
cador, sino confiar en Deu, que fa Magestat di-
uina may ha desemparat als que en ell esperan.

A imitacio de aquest valerosissim pare de la
patria vent los que gouernan esta illustre casa, y
en ella tota esta Prouincia; las lleys men sprea-
das, las constituciones de Cathaluña impugna-
das, y los priuilegis perseguits, y amenassats ab
total ruyna, y destructio irreparable despres de
hauer incitat, y mogut a tots vniuersalment a

morir per la patria sent ells los primers com a capitans senyalats, y constituyts per la ma de Deu, *ad vindictam malorum*, se posan deuant als perills de vidas, haziendas, honrras, &c. y com a capitans experimentats a treballs (pus desde lo primer dia en que la Magestat diuina los entregà lo timò, ils posà la vara del ofici en la ma, sēpre son anats de treballs menors à majors, y de aduersitats grans a altres grandissimas, en las quals solament, y pot hauer de consuelo humà, que no ni pot hauer de majors) animan a tots los Prouincials a la conseruacio de los priuilegis, y llibertats que tant valen, y no manco costan. Per lo qual ab animo de verdaders Israelitas, representant cada hu dells vn bellicòs Dauid, hixen en campanya contra aquest gran Iagant Philistheu, y confiats en la causa justificadissima, y obligatoria que defensen, diuen en nom de tot lo Principat: *Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clipeo; ego autem venio ad te in nomine Domini Dei exercituum*, paraulas ya dalt explicadas. Per axo trau, y enar bola sos estandarts rubricats, y senyalats ab la Creu de Christo, principal agruiat en estas cōtrafaccions, y ofensas, y despres de hauerse posttrat infinitas vegadas als peus, no de la es-

tatua,

tatua, sino del verdader Rey, y senyor (a qui ha sempre tingut, respectat, y estimat com a tal ab mes lealtat que dicha) juntament ab los Illustres senyors Consellers, y Sauí Consell de esta noble Ciutat, assistits dels tres Brassos, Ecclesiastic, Militar, y Real; grans, y xichs, homens, y dones, pobres, y richs, naturals, y forasters, moguts tots ab vn mateix esperit, y ab igual voluntat, en defensa de Deu, y de la veritat, despres de infinits protestos al rigor de vna injusticia rigorosa, per redimirse de tantas com ne hã sufridas, y de moltes mes cruels quels amenassauan; escarmentant en los pobres germans morts ab crueltat no Christiana, sino barbara, no humana sino siluestre, despres que com ha corderets se eren entregats liberamēt als Ministres, no de son Rey, sino de la estatua; tots vnanimos, y concordes, declināt de for a tan increhibles injusticias, se son postrats als peus de la justicia, y de qui la administrara. Hã acudit a las portas del Christianissim Luys XIII. Rey de Frãça, y arrimats a sa Real clemēcia lo hã señalat per son Señor, y per Comte de Barcelona, y per Señor de Catalunya, Prouincia summament amada, y afauorecida de sos Serenissims progenitors, esperant de vn Rey Christianissim, que com a tal, y com a just,

ha de amparar als que desitjosos de rectitut, y
justicia se son amparats a la protectio de si Real
Corona, y mes sent sa Magestat deffendent de
sanch Cathalana, y Cathalà per sos Serenissims
progenitors mirarà ab singular amor als Catha
lans en recambi de la que tots li tenē: y ha de
estimar vassalls tantfels, y leals, que per conser
uar esta fidelitat, y lealtat a sos Prnceps, sufren
y callan, a fins a veurer fer ab lo grillo al peu, y
lo gaminet al coll. Com à Cathalà fara estima
de priuilegis, lleys, constitucions, pragmaticas,
y llibertats de la repablica, pera fernos merce à
tots de la puntual obseruancia de ellas, y con
cedir nouament altres, obligat de lo que expe
rimentara de lealtat Cathalana.

Y pera que nom diga algu lo que digue Arist.
de Moyfes, quant llegi los llibres del Penta
theucon, los quals hauia còpost lo dit Moyfes,

Abul. *Bene loquitur rusticus*, digue aquell Philosoph,
sed non probat, com nota lo *Abul.* increpant lo
(com à Gentil que era, y sens conexement de
aquellas veritats Catholicas) que no prouaua lo
que deye. Referire breumēt la decendencia del
Christianissim treta de algñs Authors, especial
ment de Euthero Delfio lib. 6.

Hent.
Delfi.

Cosa es sens controuersia que lo Christianis

sim

sim Luys XIII. Rey de França, y primer Comte de Barcelona, baxa per linea recta de la casa de Bearn, lo qual presupposat com a cosa indubitada, dich.

Està lo Principat de Bearn en la Aquitania, terra fertil, &c. Tenē los Bearnesos, y han tingut sempre gran amor a los Señors, y Princesps, lo qual se veu, especialment en ocaſio, que faltant dits Princesps per ser morts intempestiuament, y dexant vna sola filla de edat de vn any, tractaren de cercarli vn marit que fos bon Christiana, noble, rich, y de animo generòs, per lo qual sabent que totes estas calitats concurrían en los de la Casa Illustriſſima de Moncada, en Catalunya, enuiaren los Bearnesos Embaxadors a Guillem de Moncada, señor de la Casa de Moncada, pera que ell tinguès per be donarlos hu de dos fills que tenia per son señor. Lo Pare estimant tant gran fauor, y honra com li feyen, los donà que triassen dels dos fills, lo que mes volguessen, si be eren a las hores tant petits, y criaturas quels trobaren als dos dormint en dos brassols. Miraren sels ab singular aduertencia los Embaxadors, y vent que lo hu dells dormia ab la vna maneta molt ampla, y estirada, y lo altre ab totes duas molt closas, y tancadas, tenint aqll per

per mes generòs, y magnanimo, demanarenlo per son señor, y concedint son Pare la petició restà señalat aquest, ques anomenaua Gastò, per ser Señor de Bearn.

Val criar lo Pare ab molt cuydado, y quant fou gran, y de edat competent per celebrar lo Matrimoni, tornaren los Embaxadors a cercarlo pera portarlo a Bearn, y volent differir lo Pare la anada per no trobarse las hores ab comoditat per fer los gastos ques requerian, segons sa calitat, li respongueren los Embaxadors ab aquella sentència, que algun temps fou mes celebrada en Catalunya, que ara, y li digueren:

Gasta Gastò que Bearn ten darà pro.

Entrà aquest Gastò de Moncada en dit Principat de Bearn, y casà ab Madama Martha, de la qual tinguè vna filla, ques anomenà Maria. Casà esta Maria ab Roger Bernat, Comte de Foix, de la qual tinguè, entre altres vn fill, ques anomenà Gastò. Aquest casà ab Ioana filla de vn principal Caualler de França, y della tinguè vn fill ques anomenà tambe Gastò, que casà ab filla del Comte de Comenge, del qual Matrimoni nasquè altre Gastò, que casà ab Agnes, filla del Rey de Navarra, de la qual hisquè altre Gastò, que mori sens fills, y axi passà

Principat

Principat a vn cosí germa del diffunt, fill de vn germa de son Pare de dit Gastò mort: y aquest cosí se anomenaua Matheu Roger Bernat, lo qual tingué vn fill, y vna filla, y morint lo fill sens successio, heretà lo Estat de Bearn sa germana Isabel, casada ab vn principalíssim Cavaller, anomenat Arcenbaldo. Esta señora tingué molts fills, lo major dels quals, ques deye Ioan, casà ab Ioana de Albret, o de Labrich, com la anomeuan altres, de la qual tingué a Gastò, que casà ab Eleonor, filla del Rey de Navarra, y de Arago Don Ioan Tercer, y de Dona Blanca sa muller.

De esta Dona Eleonor, tingué Gastò molts fills, lo primogenit dels quals se anomenà Ioan, y casà ab Madama Maria Senyora del Ducat de Nemos (si be alguns altres diuen de Nemurs) de la qual hagué a Gastò que fou casat ab Madama Magdalena, filla del Rey Carlos Setè, de França; y de aquest Matrimoni nasqué vn fill ques anomenà Francisco Phebo (dit Phepho per sa gentilesa, y belle-sa, per la qual lo comparauan al Sol) el qual fou Rey de Navarra, cō a besnet de Dona Eleonor dalt dita a qui tocava aquell Regne, per ser ella filla legitima de Dona Blanca señora absoluta
de

de aquell Regne com tambe se li deuia lo Regne de Arago; sino que com nol podia heretar dona, per axo peruingue a son germa D. Fernando, encara que menor que ella. No tingue aquest Francisco Pliebo successio, y axi hereta lo Regne y Principat de Bearn Catharina sa germana casada ab Ioan de Labrith fill de Aman senyor de Labrith, y de Obal.

A aquest Ioan de Labrith lleua lo Papa Iulio II. lo titol, y lo Regne de Nauarra, y dona la inuestidura de ell al Rey D. Fernando, per quat dit Rey de Nauarra nos volgue apartar de la lliga que tenia feta ab Luys XII. Rey de Franca oncle de sa muller contra Venecians, y contra lo mateix Iulio. Tingue aquesta Catherina vn fill ques digue Henrich, que mori dexant vna sola filla, la qual casa ab Mosiur Antoni de Borbo senyor de Vandoma dessendent per linea recta de la casa Real de Franca de hont baixan los de la casa de Borbo.

Per asso es de saber que S. Luys Rey de Franca tingue dos fills, lo major se anomena Phelip que li succehi en lo Regne, y despres los successors a fins a Henrich III. y axi se continua aquell Regne per aquella linea desde lo any 1270, la qual acabantse en dit Henrich III. torna

la linea del altre fill germa de dit Felip ques
anomenà Robert, el qual casà ab Madama Bea-
triz señora de la Casa, y Comtat de Borbo. Y
com dit Robert tenia singular amor, y volun-
tat a sa muller, per amor della, dexant lo nom de
la Casa Paterna prengué lo de la de Borbon,
illuſtrátla ab sa ſanch Real per lo qual se son ſe-
pre preciats los de las Casas principals de Frãça
de emparentar ab la de Borbo, y axi ab diferēts
Matrimonis han emparentat ab esta nobilissi-
ma familia los dels Duchs de Guisa, de Per-
non, de Humala, de Humena, de Niuers, de Ne-
murs, de Anjou, de Monmoransi, de LongaUILA,
de Lorena, de Bullon, de Roan. Si be los que
per linea recta baxan de dita casa de Borbo, son
los de Bandoma; de Condè, y de Monpensier.

De manera, que aquest Antoni, señor de Ban-
doma, casà ab filla de Henrich, señor illegitim
del Principat de Bearn, descendent com anam-
vent, de la Casa de Moncada, per medi, y linea
de aquell primer Don Gastò Princep de Bearn,
en memoria del qual procurarē sempre sos suc-
cessors cōtinuar tãtas vegades lo nom de Gastò.

Aquest señor de Bandoma tingué vn fill ques
anomenà Henrich, el qual per ser de la ſanch
Real, y descendent de Sant Luys, y per son valor

(per lo qual alcançà renom de Henrich el mag.
no) alcançà per mort de Henrich III. la Coro-
na Real de França.

Casà aquest Henrich ab madama dona Maria
de Medicis Florentina, de la qual tingue à no-
stre Christianissim Rey Luys, que Deu guarde.

Vist dons y assentat q̄ nostre Christianissim es
de sanch Cathalana, aquí millor que à ell podiã
los Cathalans acudir en esta ocafio? qui los am-
parara ab major amor, com à vehins, y com à
parens? quins ha de calumniar despres de tan
larga paciència en sufrir injurias, y agravis tan
intolerables de que acudiam a la clemencia, y à
la pietat de vn Princep, per son valor formida-
ble à sos enemichs, y per sa virtut. Iust per los q̄
desitjan, y aman la justicia? que mes podia fer
esta Prouincia en feruir, y en sufrir, ni que ma-
jor, desagrado, y desamor se podia mostrar a las
finezas? que altra cosa podia fer despres de agra-
uis tant de marca, sino girar las espatllas aquí tã
cruelment la tractaua, y cercar aliuiio de tantas
calamitats, y desdichas, per poder vn poch res-
pirar despres de tan clars, y manifests perills de
la vida?

Que altra cosa pensan que à fet Cathalunya
en esta ocafio, sino lo que feu lo Espos Cant. 5.

Lo

Lo amor gran que lo Espos tenia a sa Esposa es celebrat per lo Esperit sant en tot lo llibre dels Cant. De aquest amor li nasque al Espos estar tan amartelat per ella, que tot era recabrarla, y feruir-la ab ternura, y afficio de tal. Estaua a la mira per cumplir en tot sos desitgs de ella, y sa voluntat, defendent-la, y guardant-la de qui la volgues ofendre, o agrauiar, estant tant aduertit en tot pera honrrarla, que quant ella dormia y descansaua, estaua ell posat en guarda, guardant-li lo son, y que ningu la inquietas, y altres finesas iguals, las quals la haviã de tenir en perpetua obligacio pera correspondre à ellas ab vna voluntat enterissima cõfirmada ab obras iguals à la obligacio. Pero no fou axi, antes be confiada en tan notables ostētacions de amor com se li mostrauan, feu poca ponderacio de ell, y moltrà poch agrado de lo q̄ la auia de posar en nouas, y majors obligacions, com se veu en lo cap. 5. en quens diu la Escritura sagrada q̄ estāt ella molt regalada, y descãfada en son llit reposant ab molta quietut, y sens pena alguna, estaua entretant lo Espos à las portas de sa casa tocāt, y clamāt: *Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis nocturnis.*

Mira charíssima germana mia, amiga, y molt ca-
rida mia, mira Blāca, y puríssima Paloma, que
apiades de mi, que estich a las portas de ta casa
quem tens tancada, y si no obligan aquestos
requiebros quem yxan del cor, en manifestacio
quet tinch a tu en lo mitg de ell, apiadat almā-
co del estar en que estich, y de lo que patefch
per tu, per amor de qui estich en camp ras, y a la
serena subjecte a las inclemencies de la nit, y a
la humitat de vna gran rosada, la qual me te, ya
los cabells tots aygua; y axi mira los perills en
que per amor de tu estich per lo qual *aperi mihi*
obram la porta, que per tants titols sem deu es-
tar per mi oberta, y per ningú pots tenirmela tã-
cada, ni donarme ab ella en los vlls.

Paraulas eren estas, y actiōs q̄ bastauan à mou-
rer, y a obligar no solament a vna esposa, pero
encara à vn estrany; pero ella de pur confiada
non feu cas, antes be dexantse en lo treball, y
en lo perill en que estaua, escusà lo donarli en-
trada a sa casa, ni li volgue obrir la porta, do-
nantli vna escusa tan freda, y tant sens fonamēt,
que lo espos venise de aquella manera desesti-
mat, y meñspreat, girà la esquena, y sen anà, y la
dexà ventla tant desdeñosa, que quant ell per
ella estaua al camp, y a la serena en tan notable

perill de la vida, ella per ell tancada entre quatre parets, y ben sopada, y hauent ya descansat vna estona, no volia per amor de ell tocar los peus en terra, nis volia vestir vna vesquiña quant ell estaua despullat a la serena, y mig mort de fret, y subjecte à altres infinits perills en q̄ estan los que estan las nits a la serena, y à la rosada. *Expoliaui me tunica mea*, deye ella desdel llit: *Quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo eos?* Axi diu lo espos, y q̄ pensas q̄ yo he de preterir clamant, y cridant en las portas de ta casa? axi penses tractarme? girali lo lo espos la esquena, y vassen, y dexala estar. Las horas quant ella veu que la cosa anaua de veras, y que la dexaua, las horas comensa ella a fer grã fressa, las horas se lleua pera seguirlo, las horas lo serca: *Quasiui illum, & non inueni*, las horas alsa la veu, y crida que torne que ella lo tractarà ab major amor, y li correspondrà a la mida de sos desitgs: *Vocaui & non respondit mihi*, pero lo espos continuant son cami, y perseverant en sa justa resolucio, no fa cas de las promesas antas passant auāt en lo determinat li diu; ara ya no es hora, prou he cridat, y prou he clamat, y en prou grans perills me so vist, y tu non has fet cas, ara ya no y ha remey pren paciencia, eitat, y estarme he. Lo

Lo amor gran que los Cathalans han tingut sempre a sos Princesps, com ya tinch dit, es publich, y notori, y es ho molt en particular lo q̄ han tingut al Catholich Philip III. de Castella, y III. de Arago. Que no han fet pera seruirlo a la mida del amor cordial que sempre li han tingut? han li mostrat aquest amor ab voluntat, ab obras, ab consell, ab honrra, ab haziēda, ab personas, ab vidas, y ab defensar estrenuament los priuilegis, y merces que sos Serenissims progenitors los feren, en la defensa dels quals se defensaua vna de las pedras de mayor valor de sa Real Corona, que es aquest Principat, clau mestre pera obrir totas las demes Prouincias, y Regnes de España, ò pera tancarlas. Pus que han merecut per tants serueys? quins priuilegis nous se li han concedits en agrahiment de hauer gastat tants milanars de ducats, y tants milanars de vidas? tot es estat disfauors, cōtrafactiōs, extorcions, agrauis, amenassas, y obras de cremarlos, acabarlos, assolarlos. An clamat per diferēts medis perseuerant sempre en sa lealtat, (en mig de tātās ocasions de lo contrari) a las orellas de sa Magestat Catholica; pero com aquest gran Monarcha està sempre tras de la porta q̄ està perpetuament entre Rey, y vassalls per total ruyna de vns, y de altres, no hā merecut ser ohits de ia

Réal

Real, y Paternal clemencia, antes be desdenant sempre sos ministros las finesas Cathalanas, los han dexats com a cosa de poca importancia, y cō a gēt de sobra a la Monarquia. Estauan ab la anella a la ma clamant pera entrar, y representāt per axo serueys fets ab lliberalitat extraordinaria, y voluntat de majors empleos, en seruey, y defensa de la Real Corona de qui desijauan ser ohits. Pero en mitg de esta constant lealtat, y fidelitat perseuerāt, sels respon ab rigor, ab equiuocacio, ab amenassa, determināt, y decretāt, a la veu de nostres clamors, y al so de nostres llagrimas, la total destructio de Cathaluña, y de Cathalās, declarant ser esta Prouincia rebelde, y cōtraria al Rey, y tot asso ab tanta fictio, y solapament per pendrela mes en descuyt, que publica uan ab la boca, y de paraula ser Prouincia fiel, y leal: y venia marchāt vn poderos exercit ab tota resolucio de assolarla com a rebelde, demanera, que parlāt ab boca, y ab veu de Iacob mostrāuā sempre las mās atpres, y pelosas de Esau; ni paraula mala ni obra bona.

¿Ventse Cathaluña en tan desdichat estat que hauia de fer? que podia esperar en la porta de vna casa, desde la qual li tirauan tant de dret à com sabian per acabarla? que mes podian

espe-

esperar los Pares de esta libre Republica, y affligida Prouincia vent la espasa contraria no sols defembaynada, pero alta, y que descarragaua ya los colps ab tot lo rigor de la estatua? Qui es tan odiat, y auorrit que arriba a que li lleuen falsos testimonis, y no li volen ohir disculpa, ni admetre satisfaccio de sa innocencia, que ha de aguardar a fugir?

Lo major carrec q̄ se ha pogut fer al Principat, y principalmēt a esta noble Ciutat son amparo, y protectora; es la mort desgraciada del Comte de Sāta Coloma, en orde a lo qual si los quey veuen clarament nos volguessen fer cegos, conexerian lo que veuen los cegos que no y poden veure. Perque, q̄ major satisfaccio podia donar al proposit tota Cathaluña? Dexant a part quel mata, qui podia, y qui no està subjecte a iudicis, pus ò

Actor. x. feu: Qui constitutus est à Deo Index viuorū, & mortuorum, com diguè lo Apostol Sant Pere, no obstant que despres de mort, alguns infolents, y gent desmandada li donaren algunas feridas, y asso es tan publich que no admet duple en los queu verem de nostres vlls. Lo qual assentat: Què major satisfactio podia donar tota la Prouincia de aquesta accio en que no tenia culpa, que fent la demostracio que feu? Me

vn ministre de son Rey, y perque constàs à tot lo mon quāt ò sentian, y quant estimauan a sa Magestat Catholica a qui representaua en la dignitat, no en las actiōs, prengueren al ministre Real que primer trobaren, y reintegrant en sa persona la reputacio Real, que en la del ministre difunt se podia ser menoscabada, lo passejaren publicamēt per Ciutat, acompanyat, y assistit de tota la nobleza de Cathaluña, la qual ab las armas en las mans tots a cauall, y posats molt a la militar, assistint à dit ministre Real, juntament ab moltes compaņias de mosqueters, portantlo à ell en mig los senyors Diputat Militar, y Conseller de Barcelona en forma Cōsistorial, y ab authoritat de la republica, lo festejaren, y passejaren no vna, sino moltissimas vegades per molts dias per major satisfacio de sa fidelitat, en lo qual moguts per lo Esperit sant (com se pot creurer) cumpliren lo que Deu tenia manat, *Deuth. 21.* que fessen quāt se matas violēt mēt alguna persona, de lo qual ab certas ceremonias q̄ alli manaua la Escritura Sagrada, protestauan publicament que ells no y teniā culpa; y pera que sa diuina Magestat continuas en ferlos las merces q̄ sempre; deyen: *Manus nostre non effuderunt sanguinem istum, nec oculi viderunt: propitius*

*esto populo tuo Israel quem redemisti Domine,
Et ne reputes sanguinem innocētem in medio
populi tui, Et c* Ab esta demostracio se donaua
la diuina Magestat per desagrauiat, y lo poble
per disculpat. Y esta feu Cathaluña tambe en
aquella ocaſio; que mes podia fer? assentada a-
quella primera desdicha en que no auia culpa,
y esta segona actio en que merexia honrra, y a-
labança, com no la ohiren? pero no sols no la
ohiren, antes li amenassauen, hiu comensaren à
pos r per obra, de destruhirla, assolarla, cremar-
la, y fer en ella vn castich exemplar *ad perpetuā
rei memoriam*, no de la culpa, sino del rigor de
la estatua, que tota sa authoritat à posada en q̄
la adore Cathaluña, pero *notum sit tibi Rex,
quia statuam auream non adoramus*, per axo
gira Cathaluña las espallas, y fugint del furor q̄
amenassa vniuersal destruetio, dexan aq̄lla por-
ta, y acudan a altre, acudan à la del Christianis-
sim q̄ han trobada vberta de par en par, y ahōt
son estats rebuts ab amor, y afavorits ab pūtua-
litat, y si, be ara li oferexen à la Prouincia lo que
antes no podia alcançar ab llagrimas viuas, y la
cridan pera que torne, y la procuren reduhir à la
porta de hont sen es anada, prometentli de rego-
nexer en ella lo que no volien regonexer, ni po-

dien

dien pensar q̄ tingues. Ara ya no es hora, ya està acabat axo, ya està tot lo mon escādalizat de las ocasions tan continuas, cruels, y extraordinarias que li han donat pera fer lo que nos pot desfer; *Veruntamen ve homini illi per quem scandalum venit.*

Ara be, qui no auia de desesperar de remey ahont apenas ningu ni à trobat? qui no auia de perdre la confiança de llibertat, vent contra si, y ya sobre de si vna miserable esclauitut? qui no auia de tornar atras en vn pas tan estrech, y carer que no passa? qui? los Cathalans que imitan à fos antepassats, y seguexen los exemples de los que vuy te en memoria pera pregar per ells; los que no fugen de la mort, antes la fercan en lo cumpliment de sas obligacions; los qui lo dia que les juren, juran juntament de morir per ellas, com hauē vist queu han fet, ab vniuersal consuelo dels presents, y exemple dels esdeuenidors, com à Pares de la Patria los señors Diputats y Ohidors de esta Illustre casa; acōpañats del valor dels senyors Cōsellers, y faui Cōsell de esta Ciutat noble en llinatges, y pūtual en obligaciōs. A ningu de estos ha espātat la mort, no han retrocedit per las amenassas. Nols vencē la preso en q̄ ab singular hōrra sua, y credit per-

petuo de la casa, se veu algu de ells pres, y tancat,
pero com *Verbum Dei non est alligatum*, com
diguè lo Apostol, no dexaua deude alli de cum-
plir ab son ofici; antes com lo almesch despres
de tancat dona major fragrancia, y olor de si, axi
ninguna destas calamitats torsè lo bras de la fi-
delitat à la Patria, per amor de la qual se oferiã
a morir, no vna, sino moltes vegades, tenint à
major felicitat anar à cercar la mort ab honrra,
que aguardarla ab afront, y ab ignominia, que
es lo que aconsellaua Seneca à vn gran amich
seu epist. 26. *Meditare, li diu, utrum commo-
dius sit, vel mortem transire ad nos, vel nos
transire ad mortem*, considera ab molt cuyda-
do, y ab aduertencia, que axo es *meditare*, quãt
major honrra es que nosaltres assegurats de la
bona consciencia, y per cumpliment de nostres
obligacions anem à cercar la mort, que no que
ella nos vinga a cercar à nosaltres, ins trobe ami-
lanats, acouardats, y rendits al temor de alguna
perdua temporal, y axi *melius est nos transire
ad mortem*, mes val que fassam cara à la mort, y
que passem per ella ab animo intrepido, y varo-
nil, que la mort solament mata al que vilment
li fuig la cara, no al que Catholica, y Christiana-
ment se li opposa, oferint la vida en cumplimẽ-

Seneca,
epist. 26.

de las obligaciones, y en defensa del puesto en q̄
Deu nostre Senyor lo ha posat, y major honrra
del mateix Deu, y be vniuersal de la republica;
aquestos tals no moren, perq̄ à los tals la mort,
com auem vist ab lo mateix Seneca: *intermit-
tit vitam non eripit.*

Gracias à nostre Senyor que segons esta do-
ctrina se pot prometre esta Illustra casa, y los q̄
la gouernan juntament ab tot los demes de la
Prouincia vna vida llarga, y vna vida eterna, se-
gons es lo valor ab que tots vniuersalment li
yxen al encontre, y rompent dificultats atrope-
llan ab mort, y ab vida, pus en defensa de son
Deu, de si mateixos, y de sa patria ab banderas
enarboladas se son oposats al furor de vns sol-
dats, y de vna milicia sacrilega, atreuida contra
Deu à qui han ofes, y agrauiat ab tan notable
escandol de las demes nacions, que à obligat à
la Cathalana a pendre las armas en honrra, y en
desagraui de son Deu Sacramētat que es estat lo
principal motiu, de que esta Illustre Casa haze
feta ostentacio de armas, y de que los que la go-
uernan sien axits en campanya per defensa prin-
cipalment de son Deu, segundariament de la
propria reputacio en quant à Catholichs. Titols
vera justificar actions de tanta qualitat, y de tā-

ta qualitat, y de tant gran pes: affo es lo quels ha fet clamar, y perseuerar incansablement en la empresa, veure, com tinch ya dalt apuntat, que lo principal agravi que han patit, es estat en la persona de Christo Sacramentat, que es la Anima del Principat, y lo blanch de las deuocions, y lo Capità a qui tots seguexen, y per qui moriran, no vna sino infinitas vegades, oppofantse altres tantas ha defacatos comesos contra sa Magestat diuina, per amor de qui com a verda-ders Christians, leals Catalans, ben vnits germans, y valerosos Capitans, perseueraran en offerir la vida, y en clamar a fins al cel.

Acabo pōderant vna historia, que si be poch dias ha la ponderi en altra sermò ha altte profit, tota via com ve tan al just per al present, no serà fora de ell referirla.

Passauan sis cents soldats de la Tribu de Dan, per las montañas de Ephraim; allotjarense vns quants dells en la casa de vn pages honrrat, que s deye Michas, los quals per bō pago del hospedaje li robarē vn Idol q̄ ell adoraua, y a qui sacrificaua com a son Deu, y juntament sen portaren vn Sacerdot del Idol, ab tots los vestits, y ornamentals dedicats al culto del dit fals Deu. Quant Michas aduerti lo atreuiment de aquells

atreuiments

atreuïts soldats, y declarats lladres, (y en opinio del dit Michas sacrilegos, violadors del culto, y adoracio diuino, y de la immunitat Eclesiastica) anassen tras dells clamant, y cridant, y alçant la veu a fins al cel. De lo qual marauellats los soldat se girauē à ell, y li preguntauan: *Quid tibi est? Quid clamas? Que tens? De q̄ ploras? Quinas veus, y clamors son aquexas? Respon-* Iudi. 18.
guē Michas: Deos meos tulistis, Sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis quid tibi est cur clamas? Iguals son en la malicia lo furt, y la pregunta. Aueume robat lo Deu que yo adoro, haueume deshonorat lo Sacerdot portantvolne, haueu aprofanat los vestiments, y ornamentals dels sacrificis: *Et dicitis quid tibi est cur clamas?* Y ara me preguntan que tinch, perque me inquieto, perque mostro sentiment?

Sabeu que vol dir Michas, (diu lo Abolense sobre aquest lloch: *Quasi dicat: satis irrati-* Abolens.
nabiliter istud dicitis cum omnia bona tuleritis, & sciatis quod habeã causam iustissimam clamandi, & conquerēdi. Ab aqueixas pregun-
tas mostrau no tenir enteniment, y no hufar de raho. Souuos atreuïts, y haueu perdut lo respecte al Deu que yo adoro: *Et dicitis quid, clamas?*

clamas? Y ara preguntau de que es mon sentiment? Aueu agrauiat, y deshonorat à vn Sacerdot, portanuosne las vestiduras, y ornamentos abques celebrauen los sacrificis: *Et dicitis quid tibi est?* y dieu que no tinch raho de clamar, y demostrar sentiment? tinch la causa no solament justa, sino justissima: *Habeo causam iustissimã,* he de clamar, y he de alzar la veu, y me he de queixar à Deu, y als homens de vna tan irracional, y desatinada injusticia, pus vos sou atreuis à perdre lo respecte al meu Idol: *Habeo causã iustissimam clamandi, & conquerendi.*

Estas son las veus, y los clamors de esta Illustre Casa, y de tot lo Principat. Aisso plora ab llagrimas de sanch, mes bẽ empleadas en nostre cas que en lo que ploraua Michas; à qui lo sentiment de vn Den fals, y de vn Idol agrauiat, y veurer los Sacerdots, y ornamentos seus aprofanats li feye fer actions tant demostratiuas de pesar, y de dolor, y ab causa justissima, per lo que ell tenia concepte, que aquells delictes eren sacrilegis; sols aquella imaginacio li calificà lo sentiment ab atribut de justissim. Quant mes justa es nostra causa, y nostre sentiment degut per tant verdaders, y increibles sacrilegis com se son comesos en esta Catholica terra? lo verdader Deu grauissi.

grauissimament offes. Christo sacramentat cremat, y conuertit en carbo, que sols pensaro causa grima; y hauero de escriure vergoña. Los Sacerdots desterrats de las Iglesias, los ornamentals dedicats al culto de la santa Iglesia, no sols conuertits en husos profans, sino aprofanats per fer ara adorno de publicas Rameras; los que representauan à Christo en los sacrificis, ara ser uexē de atauio, y de adorn al dimoni contra Deu: *Et dicitis quid tibi est cur clamas?* esta Cathaluña en aquell lamentable estat en que veye lo Profeta Jeremias à Ierusalem quant plorà lo mateix que nosaltres, y deye que estaua lo temple de Deu aprofanat: *Porte eius destructe Sacerdotes eius gementes, virgines eius squalida, Et ipsa opeßa amaritudine,* y tenint nosaltres presents las mateixas calamitats, y sentint Deu las mateixas ofensas, no ha de ser cada hu dels Cathalans vn Jeremias en lo sentiment, vn Mathathias en lo zel, y vn Gedeon en las armas? Los Cathalans, q̄ sobre todas las naciones del mon, festejan à son Deu sacramētat ab enramadas, flors, ramallets, olors, colgaduras, luminaries, musicas, cantorias, y ab las demonstracions de amor que veuen per tot lo discurs del any; en particular en la sua miraculosa institucio en la Semana

L

Santa

Santa, y en la sua sempre Augusta, y sumptuosissima solemnitat del Corpus; no auian de posar la vida en qualseuol contingencia, y perill per sa defensa? per tornar per sa honrra? per desagrauiarlo de tantas ofensas? Aquest Senyor q̄ va entre los Cathalans en las professons en vnas andas rodejat de atxas, y de musica pera festejarlo, no ha de anar retratar en las bāderas Cathalanas fercat de Mosqueters, de arcabuffers, de piquers, y de tota manera de soldats, q̄ muyran ab las armas en las mans, en defensa del que acompañan en sas festes? Acompañanlo en la feste y l dexaran en la persecucio? asistirlian en la Iglesia quant està rodejat de musica y l dexaran entre las flamas del foch? quina deuocio seria aquesta? Sapia dons tot lo mon que te Cathaluña (esclaua sempre de aquest venerable, y santissim Sacrament) musicas pera festejarlo, y armas pera defenarlo, menestrils pera reuerenciarlo, y hōrarlo en la Iglesia, y tambe pifanos, atambors, y armas pera exir en sa defensa en campaña. Sonā per diuerses parts del mon, ab escandol de tota la Christiandat los agrauis comesos contra lo santissim Sacrament en Cathaluña: *Et dicitis quid tibi est quid clamas?* Pus sapia tot lo mon que *habemus cau-*

lam

sam iustissimam clamandi, & conquerendi,
pero com no ha de ser justissima la causa que es
de Deu, y per la honrra de Deu? y supposat que
la causa es sua, y que per honrra de sa Magestat
estam en los treballs que sentim, no hi ha sino
bon animo, que a pesar del dimoni, y de sos
fautors nos podē tots prometer lo si qual tots
desitjam ditxos, y descans despres de tant into-
lerables cansansis a mes de la gloria que en pre-
mi destos treballs se esperan. Y si be a tots la
promet sa Magestat en premi de estas bonas o-
bras, pero principalment à V.S. que son lo pri-
mer noble, y los que en estos tant treballosos
journals poden dir: *Portauimus pondus diei, &*
estas, han sufrit lo major treball desde la pri-
mera ofensa, en aquestas materias, comesa cō-
tra Deu, à fins al vltim desagraui fet per part de
la Prouincia. Per axo los ha posat Deu en lo
puesto en que estan, perque treballassen com à
mes immediatos ministres seus, yls ha donat lo
animo, y lo valor qual ere menester per tant
ponderosos empleos, y pera que fossen exem-
plars de tanta multitut, que affectant la imita-
cio se son posats proporcionablement en iguals
perills per son Deu, y per la Patria, Ell y ella
restan agrahits, ell al seruey, y ella al exemple.

Lo

Lo hu, y laltre pagara à tots sa diuina Magest-
tad, aysi ab molta gracia en prenda de la mol-
ta gloria, &c.

LAVS DEO.